

Музично-Літературний Журнал
Bandura
Бандура

Year 18

ЛИПЕНЬ — 1998 — JULY
ЖОВТЕНЬ — 1998 — OCTOBER

Number 65-66

"БАНДУРА"

КВАРТАЛЬНИК

Видає Школа Кобзарського Мистецтва
в Нью-Йорку

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Віктор Мішалов, д-р І. Соневицький, д-р Тамара Булат, проф.
Дарія Каранович-Гординська, Роман Савицький, композитор Юрій
Олійник, д-р І. Маглай (Туб), Валентина Родак.
Англомовна: Ліда Чорна.
Головний редактор: Микола Чорний-Досінчук.

Редакція застерігає за собою право скорочувати статті та правити мову. Статті, підписані авторами не обов'язково висловлюють погляди чи становище Редакції. Передрук дозволений за поданням джерела.

ВСІ МАТЕРІЯЛИ ДО РЕДАКЦІЇ
ПРОСИМО СЛАТИ НА АДРЕСУ:

SCHOOL OF BANDURA
84-82 164th Street
Jamaica, N.Y. 11432

Графічне оформлення: В. Пачовський

"БАНДУРА"

A Quarterly Magazine Published
by the New York School of Bandura

The Publisher reserves the right to edit all submitted materials. Submitted articles, signed by the author, do not necessarily reflect the official views of the "Bandura".

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ

Америка:

Річна передплата — 15.00 дол.

Поодинокі число — 7.00 дол.

Канада — 17.00 дол.

Інші країни — 17.00 дол.

Поодинокі число — 8.50 дол.

SUBSCRIPTION PRICE LIST

U.S.:

Annually — 15.00 дол.

Per issue — 7.50 дол.

All other countries:

Annually — 17.00 дол.

Per issue — 8.50 дол.

ЧИТАЙТЕ — РОЗПОВСЮДЖУЙТЕ
ПРИЄДНУЙТЕ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

для

ЖУРНАЛУ

„БАНДУРА“

ПЕРІОДИЧНІСТЬ ВИДАННЯ

журналу

„БАНДУРА“

залежить тільки від Вас!

Subscription in U.S. Dollars only.

The Bandura Magazine is an important
Journal devoted to Ukrainian folk music.
Urge your friends to subscribe today!

The Bandura Magazine cannot be
published without your support

НАЙСТАРШИЙ СУЧАСНИЙ БАНДУРИСТ — РОМАН ЛЕВИЦЬКИЙ

Роман Левицький

Маєстро РОМАН ЛЕВИЦЬКИЙ народився в Рогачині на Україні 18-го серпня 1908 року. Доля його не пистила. З раннього дитинства залишився круглим сиротою і не зазнав материнської і батьківської ласки. Та Бог наділив його музичним талантом і, не дивлячись на матеріяльні труднощі, він закінчив гімназію, а згодом успішно університет і консерваторію.

Якраз цього року ми святкуємо надзвичайний ювілей 90-ліття.

Гру на бандурі він почав досить пізно, на 39-му році життя і то завдяки випадку, докладніше, розбиття капелі бандуристів ім. Т. Шевченка яка сама тоді опинилася поза межами України.

Тут треба сказати, що всяке розбиття будь якої організації, а в цьому випадку капелі бандуристів ім. Т. Шевченка, не є корисним. Однак для Романа Левицького, навпаки, стало дуже корисним. Чудова капеля бандуристів ім. Т. Шевченка, з двома диригентами, після багатьох дуже успішних концертів — розкололася на двоє. Обидві

групи зменшені до половини, стали шукати поповнення новими членами.

Група Г. Китастого запропонувала Роману Левицькому вступити до них на навчання гри на бандурі. Приїхав до Інгольштату, де перебувала група Г. Китастого і там офіційно прилучився до капелі ім. Т. Шевченка. Там він мав нагоду вперше запізнатись з бандурою і вже більше з нею не розлучався.

Згодом переїхавши до Америки, умовини заставили його й самому організувати ансамблі бандуристів. Він тоді зорганізував перший мішаний квартет з бандурами: дівчата і хлопці. За якийсь час постали й чисті дівочі групи бандуристок, які своєю появою зовсім розбили пересуд, мовляв бандура — лише для чоловіків.

Грати на бандурі вчився в багатьох, а найбільше сам від себе. Для нього не було більшої приємності, як бувало яа самоті, годинами грати на бандурі.

Всеж таки будучи в капелі ім. Т. Шевченка, він мав нагоду користуватися вказівками високої кляси бандуристів: Г. Китастого, Потапенка, Назаренка, Гончаренка, Цюри і інших.

Життєві умови заставили його організувати чоловічі, жіночі і мішані ансамблі, квартети. Але тоді ще він ніколи не зважився виступати солістом, сам. Аж оце трапилася така ситуація, що й партнер дві години перед виступом повідомив його, що не зможе з ним виступати. Йому залишилось дві години приготувати репертуар для його самого. Страшно було подумати, але він якось вийшов з того добре.

І на його привелике диво, він ніколи з ніяким ансамблем не мав нагоди мати такий успіх. Студенти дали йому “стендінговейшн”. Це було перше того роду пережиття.

Йому тоді здавалося, що в кінці він знайшов своє місце в бандурі.

*Учні кляси бандури при Українському Музичному Інституті в Нью-Йорку.
1957-1958 шкільний рік.*

Роман Левицький закінчив на Яголонському університеті в Кракові студії фізичного виховання, а музичні, тільки частково, в Краківській консерваторії.

Свою музичну працю почав був у гімназії рідної школи в Самборі, після того в учительській семінарії в Криниці на Лемківщині. Там він здобув несподівано великий успіх. На 350 хорів, що брали участь, дійшов аж до фіналу і виступив на кінцевому фестивалю нагороджених 11 хорів у великому театрі м. Львова.

Під час скитання Р. Левицький вчив гри на бандурі в таборових гімназіях а також на теології в Гінбергу, в Баварії.

Прибувши до Америки виступав у різних групах, з яких пригадує Ансамбль бандуристів С. Ганушевського. Пізніше в квартирі Ганушевського грав поруч Зеновія Штокалка. Цілий час організовував школи гри на бандурі. В Народному домі в Нью Джерси, де він мав понад 30 студентів у Випані і найбільшу школу мав у Бавнд Бруку (50 учнів). Нарешті він мав школу гри на бандурі при музичному інституті в Нью Йорку. З учнів цієї класи пізніше зорганізував мішаний ансамбль бандуристів, який з успіхом виступав під назвою “Капеля бандуристів ім. Г. Хоткевича”.

За останніх 20 років Роман Левицький став солістом-бандуристом і то для американської публіки, яка надзвичайно тепло його витала. В все це сталося через жидівське весілля, на якому йому запропонували пригравати. А там “відданиця” попросила його заграсти українські коломийки, та й ще сама до них приспівувала. Показалось, що вона сама походить з Гуцульщини. Це очевидно захопило усіх присутніх.

Відтоді поширив свої концерти серед американців, і всюди приймали його ентузіастично, де він тільки не виступав. Накінець, він отримав запрошення виступити в лікарні умово хворих. Там мабуть він мав найбільший успіх.

І коли, ще досить недавно, Роману Левицькому сповнилось 80 “вен життя”, з питоменним собі гумором, який відчуваємо у його “небелицях діда паляниці”, що досить часто появляються яа сторінках української преси, розповідає нам про дивні шляхи свого життя.

Тому, що він тоді не почувався ще старим, випустив стрічку, на яких він співав пригрававши собі, на бандурі. Цю стрічку він записав у професійному ательє, прикрашена на обкладинці картиною сліпого кобзаря. У касетці є 16 пісень. Ось вам програма стрічки: 1. Пісня про кобзаря. 2. Мрія. 3. Казка. 4. Зірка. 5. Карпатська осінь. 6. Осінь. 7. Пісня про сонце. 8. Вишивана сорочка. 9. Волошкова — лемківська пісня. Друга сторона: 1. Мавка. 2. ЇХав козак. 3. Летять ніби чайки. 4. Літа минають. 5. Колискова. 6. Виший. 7. Зеленее жито. 8. Українозоре.

Відгуки після появи цієї касетки були додатні. Дуже важливе те, що стрічка записана в професійному ательє, звуки бандури звучать чітко, голос чудовий, а слова дуже виразні. В кожній пісні Левицький

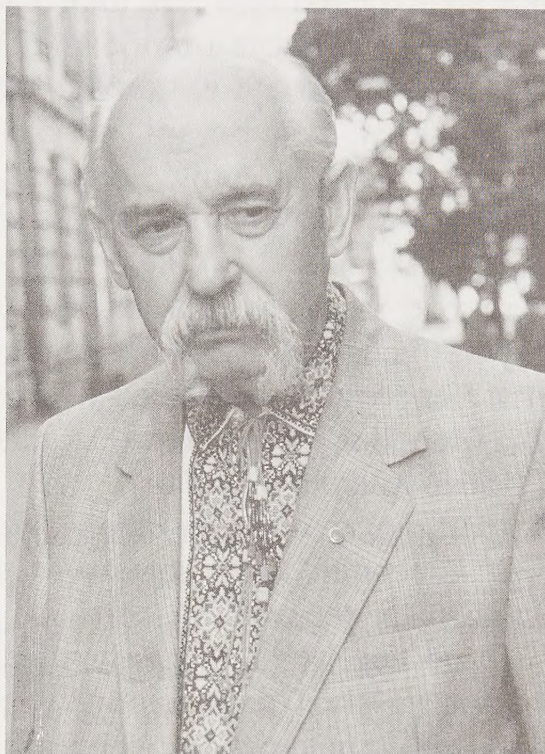
передає глибину своїх почувань про життя та любов до свого невтомного українського народу. Доказує нам, що так як співає в пісні “Літа минають...” юність, чи старість, життя на радість, і що він сам ще у вісімдесят років, все серцем молодий.

А ось друга платівка, яку він накрутив у робітні Марка Сидорака, батько якого був його приятелем. Ця касетка з його портретом з бандурою на обкладинці. Цей портрет до речі зробила його дочка Неоніля Левицька-Герус. У касетці 16 пісень до Матері Божої. Стрічка розпочинається від пісні про чудо появи Матері Божої в Грушеві. У квітні 1987 року у першу річницю Чорнобильської трагедії показала 11 літній дівчині постать Матері Божої, саме над каплицею у селі Грушів і від того часу тисячами ідуть люди на прощу, щоб побачити незвичайну появу-чудо. Він тоді був дуже хворий, мав операцію в шпиталі. Життя висіло на волоску. Тоді молючись до Матері Божої, зробив собі обіцянку, що коли видужає виготовить окрему касетку з піснями до Богоматері. Таким чином як виздоровів виконав обіцянку. Нейперше він скомпонував мелодію під вірш невідомого автора до Матері Божої, що з Грушева. Крім того 15 інших пісень. Там знайдете гимн “О спомагій нас, Діво Маріє”, думи-пісні до Богоматері, пісню зладжену на 1000-річчя Християнства і на кінець також широко відому пісню-молитву “Страдальна Мати”. Випускаючи цю платівку, Р. Левицький мав надію, що тепер, коли в Україні є таке пробудження релігійного життя — ця стрічка буде там популярна.

Роман Левицький крім того багато писав гуморесок, які часто появлялись в українській пресі, “Небелиці діда Паляниці” і багато інших. Видав книжку “Пісня про серце”. Багато дечого з цієї книжки передруковується у “Всесміху”, який виходить в Торонто.

КОБЗАРЕВІ МИХАЙЛОВІ БАРАНУ — СІМДЕСЯТ!

Михайло Баран

Його знають чи не в усій Україні, яку з нерозлучною бандурою об'їздив від Дністра аж до Сіверського Дінця. Спів його лунав у Білорусії та Росії, Молдові та Польщі, Німеччині та Канаді, Франції та США.

Він — заслужений працівник культури України, відомий кобзар, а також ще самодіяльний художник, поет та композитор Михайло Баран, який в оці весняні дні зустрічає своє сімдесятиріччя.

Шлях його у світ широкий проліг від рідного села Хмелиська, що на Тернопільщині. Різним був він: крутий і рівний, з тернами і трояндами, проте незмінним у душі та творчості залишалося одне — любов до України, її культури, на служіння якій поклав усе своє багатогранне обдарування.

Захоплений бандурою ще з юних літ, постійно вдосконалюючи свою майстерність, дарує людям небуденне свято спілкування з думами, піснями, які окрилюють, які примушують задуматись: хто ми, звідки і чії ми діти?

Михайло Баран — кобзар-ентузіаст. Він упродовж багатьох років створював при львівських підприємствах капели бандуристів,

якими ж сам і керував: “Діброва”, “Троянда”, “Зірниця”, “Вишиванка”, “Срібні струни” та ін., а також багато літ був одним з керівників Львівського обласного музичного товариства. Свою любов до бандури зумів прищепити двом синам — Орестові та Тарасові, нині заслуженим митцям України. Він співає часто разом з ними, організувавши сімейне тріо бандуристів “Жайвори”, до якого інколи приєднується і дружина кобзаря — відома вишивальниця, заслужений майстер народної творчості України Софія Григорівна.

Проте все-таки, найголовнішим для нього залишається власна творчість. Вірші, пісенні тексти писав і пише тоді, коли хоче донести до слухачів свої пережиття, роздуми, хвилювання, а співзвучних відповідників у вже знаному репертуарі не знаходить. Так само komponує і мелодії, суголосні з народним мелосом, які б якнайкраще відповідали його душевному станові: то піднесено героїчні, а то лірично задумливі...

З дитинства також малював і малює. У селі Підгайчики, Золочивського району на Львівщині підняв з руїн церкву, розмалював її. За власні кошти спорудив мистецьку огорожу на могилі композитора Михайла Вербицького — автора музики тепер нашого Державного гімну “Ще яє вмерла Україна”.

У поїздках Україною з кобзарем нерозлучні також пензель і фарби: він змальовує краєвиди, а головню — церкви, ці величні архівивтори українського зодчества. А ще — творить своєрідні графічні портрети відомих кобзарів та славетних діячів минулого, а також кобзарів, своїх сучасників. Про них пише і невеликі есе.

Одне слово, маємо перед собою небуденну, духовно багату особистість. І хоч уже Михайлові Барану сімдесят, та його ентузіазмові й енергії можуть позаздрити далеко молодші. Він сповнений нових творчих задумів і вступає у восьмий десяток з натхненням і бажанням ще багато років слугувати Україні бандурою, пензелем, пером. Хай же збудеться його мрії, хай щастить йому й далі на цьому самовідданому сподвижницькому шляхові!

Михайло Баран з дружиною

У 70-ТИ ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ МИХАЙЛА БАРАНА ВІТАЛИ:

- Голова правління Фонду духовного відродження митр. Андрея Шептицького — І. Гель.
- Всеукраїнський Музей книги в м. Бережанах — дир. Надія Волинець та Ярослава Мазурак.
- Голова літературного фонду ім. Г. Нудьги — Анаст. Нудьга.
- Заст. нач. Управління культури — П. Зозуляк.
- Заслужений ансамбль танцю України “Юність” — нар. Арт. України М. Ванівський.
- Голова правління Фундації дослідження Лемківщини — Ярослав Швягла.
- Командування Військової ради та особового складу Західного оперативного командування — заст. Командуючого ВЗОК Людвиг Коберський, нач. Відділу виховної роботи генерал-майор-підполковник Іван Суславець.
- Заслужена хорова капеля України “Боян” — диригент, засл. Прац. Культури Ярослав Базів.
- Староста кап. Бандуристів заснованої і керованої М. Бараном — Віоа Мазур.
- Директор Ясенівської школи що на Бродщині — Зіновія.
- Народний артист України, професор Луганського педагогічного інституту — Володимир Калашніков.
- Нач. Пресцентру військової ради Західного оперативного командування — полковник Василь Тарчинський.
- Зразковий дитячий ансамбль танцю “Веселі черевички” — худ. к-к та балету Володимир Чмир, Марія Чмир.
- Начальник Львівського військового Ліцею ім. Героїв Крут — полковник Роман Саляк, полковник Володимир Коваль, та хор ліцею — к-к Владислав Пиндик.
- Голова комітету професійно-технічної освіти Львівщини — Ярослав Каменецький.
- Голова товариства “Гуцульщина” — Дмитро Гежик.
- Голова Шашкевичівської комісії — професор Феодосій Стеблей.
- Голова Львівської обласної ради нар. депутатів — доктор Орест Фурдичко, Ігор Горгула.
- Від Стрійщини — директор школи мистців Ростислав Фединець.
- Від зразкового ансамблю Моршинської ДШМ — засл. Прац. Культури України Ірина Король.
- Від Мостищини — Володимир Зілінський.
- Від Городоччини — Василь Чернявський.
- Від Золотого Поділля, Тернополя — голова Новосільської міської Ради Мирослав Смеречинський.
- Артистка театру ім. М. Заньковецької — Наталія Павелко.
- Бандурист, учень М. Барана — Тарас Стець.

- Директор театру опери і балету — Василь Моцьо.
- Голова Спілки письменників Львівщини — письменник Левко Різник.
- Професор Львівської Академії Мистецтв — Михайло Гладкий.
- Голова товариства “Україна” — проф. Богдан Якимович.
- Від Черкащини “Кобзар” — Михайло Коваль.
- Козаки Прикарпатської Січі — отаман, гетьман Укр. Генерал Володимир Мулява, Іван Склярський.
- Від зв’язківців м. Львова — Василь Грасович.
- Засл. Артистка України — М. Галей.
- Професор Драгобицького педагогічного інст. — Микола Герета.
- Редактор та видавець журналу “Бандура” із м. Нью-Йорку — Микола Чорний-Досінчук.
- Поет — Петро Засенко, м. Київ.
- Народний хор “Надбужжя” — к-к Петро Грева.
- Ведучий вечора, лауреат премії ім. Т. Шевченка — професор Володимир Овсейчук.
- УГКЦерква “Благовіщення” — о. Степан Гриньків.

* * *

Баран Михайло Михайлович народився 3.03.1928 р. в с. Хмелиська Скалатського повіту (нині Підволочиського р-ну) Тернопільської області у свідомій українській родині, яка брала активну участь у визвольних змаганнях за незалежність України.

Михайло Баран — за фахом вчитель музики і співів. У 1979 р. закінчив Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. І. Франка. З 1962 р. активний пропагандист хорового та кобзарського мистецтва на Львівщині. З 1974 по 1990 р. заступник голови правління Львівського обласного відділення музичного товариства України.

За активну діяльність у пропаганді музичного та хорового мистецтва серед учнівської молоді, військослужбовців, працівників підприємств та селянських спілок нагороджений багатьма дипломами, грамотами, подяками і т. п.

Його дружина Софія — вишивальниця, заслужений майстер народної творчості України.

Сини: — Орест, закінчив ЛДК ім. М. Лисенка по класу бандури, лавреат міжнародних конкурсів та фестивалів, багаторічний соліст Львівської обласної філармонії, нині її директор.

Тарас закінчив ЛДК ім. М. Лисенка по класу цимбали, лавреат міжнародних конкурсів та фестивалів (цимбаліст, бандурист та сопілкар). Заслужений діяч мистецтв України, к-к оркестру нар. інстр. заслуженого ансамблю танцю “Юність”.

ПІСНЯ ЗІ ЛЬВОВА ПРОЛУНАЛА У МАРІЇНСЬКОМУ ПАЛАЦІ ПЕРЕД ЗАВЕРШЕННЯМ ЗУСТРІЧІ ПРЕЗИДЕНТІВ ФРАНЦІЇ І УКРАЇНИ

Жак Ширак gratує оркестрові, біля нього його перекладач та Леонід Кучма. Київ, 2.09.1998. Світлина: М. Барана.

Візита президента Франції Жака Ширака до України, насичений численними зустрічами і переговорами, був, здавалосьь, детально описаний газетами і показаний телебаченням з першої до останньої хвилини. Проте, як стало відомо редакції нашого часопису, один із моментів перебування високого гостя у Києві “випав” із поля зору засобів масової інформації...

А розпочалось із телефонного дзвінка у домівку знаного кобзаря, заслуженого працівника культури України, львів'янина Михайла Барана. Йому сповістили, що сімейне тріо бандуристів (яке, крім п. Михайла, складають його сини Орест і Тарас) запрошується до Києва: для виступу перед президентами Франції і України.

ЧИ варто говорити, що звістка була наскільки нежданою, настільки ж приємною. Та й обставини склались добре: якраз тоді до Києва виїжджали зручним транспортом представники однієї із львівських фірм.

У призначений день і час львівські музики були у столиці. Після того, як влаштувались у готелі, їх зустрів заступник міністра культури Володимир Рожок. Він уточнив, де і як має відбутись виступ, дав слушні поради.

А далі був Маріїнський палац — офіційна резиденція Президента України... Коли закінчились українсько-французькі переговори, львівське найурочистіші державні заходи з участю глави

Української держави: прийняття високих закордонних гостей, підписання міжнародних угод, зустрічі з послами, вручення нагород.

Коли бандуристи зайшли до сяючого залу, там уже перебували обидві урядові делегації, очолювані президентами Франції і України. Михайло Баран звернувся до Жака Ширака і Леоніда Кучми з коротким вітальним словом, а Тарас повторив слова батька французькою мовою. Не встигли вщухнути оплески, як львівські музики торкнулись струн, і просторе приміщення заповнили чарівні звуки дзвінко-голосих бандур. Під їх гармонійний і неповторний супровід тріо виконало українську народну пісню “Ой, у полі верба”.

А потім пролунали різноманітні твори з багатющого репертуару сімейного гурту: “Гей, літа орел”, Кирила Стеценка на слова Тараса Шевченка, “Баркарола” (солював на бандурі Орест), віночок українських народних мелодій (соло на власноручно виготовлених цимбалах виконав Тарас). А завершили львівські музики свій півгодинний концерт українською народною піснею 20-х років “Єднайтесь, брати!”.

Коли прозвучав останній акорд цієї патріотичної мелодії, президенти Франції і України та особи, які їх супроводжували, довго аплодували музикантам. Відтак Жак Ширак підійшов до бандуристів і висловив своє захоплення їхнім чудовим концертом, зазначивши, що глибоко вражений високим мистецтвом виконавців. Дочекавшись, коли помічниця закінчила переклад, він, із характерною йому щирою усмішкою, сказав українською: “Дякую!”. І потиснув усім трьом бандуристам руку. Тепло подякував Михайлові Барану та його синам і Президент України Леонід Кучма.

Від імені президентів Франції і України музикантам вручили два кошики розкішних квітів. Наступного дня, повернувшись до Львова, Михайло Баран разом із синами поклали ці президентські дарунки до пам'ятників Тарасові Шевченку і Михайлові Грушевському.

Київ, “Біла Заля”. Тріо бандуристів “Жайвори” Михайло Баран та сини Орест і Тарас (під державним прапором, перед виступом з концертною програмою для президентів Ширака і Кучми в Маріїнському палаці. 2.09.98 р

УКРАЇНА ВШАНУВАЛА ЮВІЛЕЙ ПОЛУМ'ЯНОГО ПОПУЛЯРИЗАТОРА БАНДУРИ

Традиційне вітання М. Чорного-Досінчука від родини Яницьких.

У травні цього року в Україні було широко відзначено 80-літній ювілей Миколи Чорного-Досінчука — активного популяризатора бандури в українській діаспорі, мецената, редактора журналу "Бандура" і директора Школи Кобзарського Мистецтва у Нью-Йорку.

В Києві цей ювілей набув розголосу в усіх місцевих газетах. Але центральною подією був ювілейний вечір, організований Всеукраїнською Кобзарською Спільнотою в залі Музею Т. Г. Шевченка і окремо в Державній Капелі Бандуристів України.

Вістка про те, що в Україні відзначатиметься ювілей Миколи Чорного-Досінчука, зацікавила не лише тих, хто пристрасно закоханий в бандуру, а й тих кому не байдужа доля всієї української культури. То ж не дивно, що на вечір прийшли журналісти, музиканти, письменники, художники, фолклористи і музейники — всі, чиї душі відчують потяг до рідного слова, пісні, звичаїв своїх пращурів.

Заступник музею Людмила Зінчук взяла безпосередньо участь у підготові до вечора найкращої музейної залі. Автор цієї статті і старший співробітник Тетяна Сітенко привезли туди зі свого музею рідкісні старовинні музичні інструменти і підготували спеціальну виставку, яка на фотографічних та документальних матеріалах відтворювала життєвий і творчий шлях ювіляра.

На святі в пошану М. Чорного-Досінчука. Ювілятові вручає відзнаку голова Спілки Кобзарів України Володимир Горбатюк (справа).

Особливо урочисто і незвично виглядала сцена, обабіч якої, мов куліси, звисали від стелі до підлоги довгі верети, вишити ніжним орнаментом.

Підготовою вечора займався організатор багатьох кобзарських акцій Борис Списаренко. То ж не дивно, що саме він був ведучим на вечорі.

Під бурхливі оплески ювіляр займає своє місце на сцені, а голова Кобзарської Спілки Володимир Горбатюк звертається до присутніх зі словами. Відтак він вручає Миколі Чорному-Досінчукові квиток члена Всеукраїнської Кобзарської спілки і особисто вітає його хвилюючою піснею "Кобзо моя".

На сцену піднімається Гетьман Українського Козацтва, генерал-майор Збройних Сил України Володимир Мулява. Він зачитує універсал козацького гетьманства про нагородження колишнього вояка УПА Миколи Чорного-Досінчука орденом Козацької Слави і Шани — Хрестом Українського Козацтва за неоцінений внесок у збереження і зміцнення духовости в українській діаспорі світу.

Під овації присутніх гетьман одягає на чоло ювіляра малинову стрічку із синьо-жовтими смужками, на якій звисає Хрест Українського Козацтва.

Хто він, цей лицар? Що зробив для України? Щоб відповісти бодай коротко Б. Списаренко прочитав спеціальну доповідь, розділивши її на кілька частин, аби вони чергувалися виступами гостей, піснями, поезіями, квітами.

На сцену виходить професор Київської Національної Музичної Академії Сергій Баштан і його асистент — бандурист-віртуоз Роман Гриньків. Вітаючи ювіляра, вони вручили йому пам'ятний сувенір і відзначили його особистий внесок в поширення бандури на американському континенті.

...Бачимо тут перших учнів Школи Кобзарського Мистецтва у Нью Йорку, Ірину і Ліду. Було це в 1971 році. Він, помітивши успіхи обох своїх доньок, створив школи для всіх бажаючих. Тоді мало хто міг належно оцінити, яке то зерно посіяне в Америці і яке місце займає ця школа в українській діаспорі. Редактор журналу "Молода Україна" Валентина Родак говорила, як багато зробив ювіляр в поширенні бандури серед українців Південної Америки. А її донька Оксана Родак разом з маестром Костянтином Новицьким щиро прилучились до того вітання, ефектно виконавши інструментальний дует "Вечір на дворі".

Добре знаний музикант і глибокий дослідник самобутнього мистецтва Володимир Кушпет подарував ювілярові "Самовчитель гри на старосвітських музичних інструментах". Він хвацько вдарив по струнах старосвітської бандури виконавши у власній обробці кілька жартівливих пісень.

Жартівливі пісні змінювалися гнівним патосом пісень Миколи Литвина. І гнів той був заклик до українців ніколи більше не допустити глузу над українською піснею, словом, мистецтвом.

Глибоко емоційно вітав ювілята Леопольд Ященко керівник хору "Гомін", який за советських часів отримав тавро "українського буржуазного націоналіста". Він подарував М. Чорному власну книжку про Державну Капелю.

Не менш хвилюючим був виступ родини Яницьких. Їхні діти Роман та Тарас, професійні бандуристи, з особливою елеґійністю виконали "Осіннє золото".

Нарешті, слово надається бандуристам Юліану Китаєстому і Миколі Дейчаківському. Кому, як не їм, знати, що зробив ювіляр для бандури! Адже вони були не лише свідками, а й учасниками тих пам'ятних подій. Згодом було організовано ансамбль "Гомін степів" — вищого гатунку, куди ввійшли також викладачі школи. Керівниками його були спочатку: Ю. Китаєстий, згодом Микола Дейчаківський, пізніше — Іван Лехіцький.

Школа Миколи Чорного здійснювала й різноманітну просвітницьку діяльність, влаштовуючи в 1986 році виставку

кобзарського мистецтва. На ній демонструвалася бандура Іринія Готри, єдиного монаха, що грав на бандурі, інструмент Зиновія Штокалка, архівні матеріали Дітройтської капели. Юліян тут демонстрував виражальні можливості бандури.

Особлива дяка ювілятові за журнал "Бандура", який він почав видавати вже в 1975 році і сьогодні його знають бандуристи всіх континентів земної кулі. Про це говорив поет-бандурист Ярослав Черногуз, вітаючи ювіляра. Це справді загальнодоступне видання, з якого можна довідатись про історію українського кобзарства і про біографії тих видатних постатей, імена яких в Україні впродовж десятиліть були заборонені. Дописувачі цього журналу вільно торкалися будь-яких тем, про які й не могли мріяти в Україні.

Де, наприклад, як не в журналі "Бандура" можна ознайомитися зі словником лейбійської мови?

Та не всі ті, хто тримав в руках "Бандуру", відають в яких труднощах народжувалося це видання. Сам ювілят з дружиною Стефанією були авторами і редакторами, і коректорами. Тож не дивно, що багато теплих слів було адресовано на вечорі Стефанії — вірній дружині життя.

Ювілярові віншували досвідчені бандуристи і молодь. Знаний бандурист Віктор Лісовал виконав народну пісню "Нащо мені женитися". Гості вітали оплесками виступ Євгена Дигаса — студента Національного Університету, тріо бандуристок сестер Сокальських, дуєтом бандуристок І. Кириченко і О. Амбросевої. Сюрпризом концерту стала Катруся Коврик, яку представила її педагог Галина Менкуш.

Мали нагоду вітати і музейники, з якими він постійно підтримував тісні творчі стосунки. За це щиро дякували директор Переяслав-Хмельницького Музею В. Мормель, заступник директора Музею Т. Шевченко Зінчук.

Автор цієї статті мав слово останнім. З-поміж сотні експонатів вже згадуваних він виділив один — саме довбану бандуру XVIII століття, що була в центрі сцени. Присутні дізналися про те, що то була бандура з колекції самого Миколи Лисенка. "Ото ж знаменно, пане Миколо, що ми вшановуємо Вас у музеї геніяльного Т. Шевченка, поруч з бандурою великого М. Лисенка. Слава Вам за всі Ваші діяння на благословенній нині української культури".

Після цього виступив ансамбль молодих бандуристів, створений в студії при Національній Капелі Бандуристів, якою багато років керує Раїса Черногуз.

Заключний виступ ювілята був короткий. Він був схвилюваний тим, що Україна знає і високо цінує його справу. І виступ той потонув в морі оплесків і квітів.

Леонід Черкаський,
завідуючий Відділом українських народних
інструментів Державного Музею Театрального,
Музичного та Кіномистецтва України.

"МОЛІТЕСЬ, БРАТІЯ!"

КОНЦЕРТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЗАСЛУЖЕНОЇ КАПЕЛІ БАНДУРИСТІВ УКРАЇНИ НА ЧЕСТЬ 80-РІЧЧЯ п. МИКОЛИ ЧОРНОГО-ДОСІНЧУКА

29 травня поважного ювіляра п. Миколу Чорного-Досінчука віншували в ушанованому колективі — Національній Капелі бандуристів України. Свято на честь ювіляра влаштував народний артист України Микола Петрович Гвоздь, що вже чверть віку очолює капелю і є його головним диригентом.

"Ми щиро вдячні Вам, — сказав господар, — за ту велику справу, яку Ви робити, популяризуючи бандуру у всьому світі. І хочу зазначити, що ми з Вами ровесники, бо наша капеля в цьому році теж відзначає своє 80-ліття. То ж хочемо вітати Вас найвишукнішими номерами нашого репертуару..."

Після гromу оплесків капеля почала виступ хором "Молітеся, братія" з музики К. Стеценка. За диригентським пультом — Микола Гвоздь. Могутній оперний бас соліста Ігоря Крупенка передає епічний, героїко-патріотичний характер твору де тон задає група басів, серед яких народний артист Генадій Смірнов, артисти Георгій Цимбал, Олександр Павлюченко.

Далі велично звучить хор з божественної літургії О. Кошиця "Слава... єдинородний". Понад 60 чоловічих голосів в багатому поліфонічному хитросплетенні властивому традиційної укр. Традиційної музики, співають славу Отця і Сину... І диригент і артисти домоглися кришталево-чистого звучання бандур, небесно-ніжного польоту їх звуків.

Соліста капели, заслуженого артиста Володимира Войта, концертмайстера капелі доля звела з ювілярем в Торонто. Про надзвичайну людяність ювіляра, його обов'язковість і готовість в будь який момент прийти на допомогу, вітав від свого імені і всієї капели. І ось звучить записана В. Войтом в обробці М. Гвоздя "Козацька молитва". Соліст власник насиченого драматичного тенора народний артист Петро Довбня. В цій мелодичній, оповненій глибокого внутрішнього трагізму, пісні, особливе навантаження лягає на тенорову партію. Як і завше, під час виконання цієї пісні, заля слухає її стоячи, ніби шепчучи кожен склад, пропускаючи через серце нелегку долю українського козацтва.

Поет Василь Юхимович, який завжди підтримує своїм словом будьяку культурну акцію, зачитав свої останні поезії, серед яких була й про Детройтську капелю бандуристів. Він висловив бажання, аби Національна заслужена капеля України зустрілася... на американському континенті. Своєю мистецькою зрілістю капеля здатна сьогодні доставити естетичну насолоду найвибагливіших слухачів, але де знайти спонсора тих гастролей?

І знову ніби в забуття, виринають тихесенько, аби нікого не сполохнути срібнясто-ніжні звуки бандур. "Думи мої" — рідко в якому концерті в Україні не виконується цей твір. Сьогодні він звучить в обробці М. Гвоздя. Слід зазначити, що це тинкий знавець бандури є автором багатьох творів для солістів, ансамблів, капел. Він видав збірник пісень для бандури з голосом та репертуарний посібник для всіх класів дитячої музичної школи.

Проникливо відзвучала лірико-драматична пісня А. Пашкевича "Мамина вишня". Слово виконали заслужений артист Анатолій Кліш та О. Юхименко. Перший має лірико-драматичний тенор високого регістру, у другого — оксамитовий баритон великого діапазону.

На цю зустріч, як і в музею Т. Шевченка прийшов гетьман Володимир Мулява. Він повідомив, що вчора вручив шановному ювілярові найвищу козацьку нагороду — козацький хрест. І ніби життєво відреагувавши на це, донісся десь здаля ритм козацької кінноти "За-світ вста-али ко-за-чень-ки..." Поступово підсилюючи звучання, на тенорів, наступають баритони й баси. В нездолений маршовий ритм, включилися бандури. І ось вже на повний голос звучить в обробці О. Мінського пісня, яка символізує незбориму силу і героїчну вдачу українського козацтва. Хтось підсвистує, хтось хвацько підкручує вуса, а на фоні тієї стоголосої маршової музики владно прорізується трель сопілки — то соліст В. Войт вносить відчутний нюанс войовничності і всеперемагаючої сили українського духу, ніби ще раз стверджуючи: наша пісня, наша воля, — не вмере, не загине.

Тоді М. Гвоздь надає голос гостям — музейникам Л. Черкаському і його колеги Тетяні Сітенко. Вона сказала, що бандура для ювіляра — то його Бог. Він почав видавати "Кобзарський листок", а за тим журнал "Бандура".

Цікаво було довідатись, що на честь 100-річчя Всесвітньої Спілки жінок президія з п'ятнадцяти відзначила Лідію Чорну — доньку ювіляра. Це була гордість для батька і престиж для України.

Так, Микола сьогодні тут з нами, а поруч його дружина Стефанія, їх доньки Ірина і Лідія. Перші успіхи юної бандуристки Ірини — надихнули батька створити школу бандури для всіх.

Відтак перебрав керівництво другий диригент Григорій Верета. Під час виконання капелею під його орудою "Під твою милість" — одного з найбільш гармонійно витончених духовних творів із складним мелодійним голосоведенням. Другий твір, була гуцульська пісня "Ой, Марічко, чичири". Соло на цимбалах Юрія Гвоздя, сина керівника капелі.

Слід особливо дякувати п. М. Гвоздю, що поряд з ветеранами в нього щасливо вживається, проявляючи свою творчу особистість, молоді артисти. Яскравим цього може бути квартет молодих бандуристів створений з числа капелян під керівництвом випускника одеської консерваторії В. Голубничого. Треба було не лише чути ту

Микола Чорний-Досінчук промовляє.

гармонійну довершину вокально інструментальну картину, а й побачити тонку міміку, рух корпусу. Від першого рядку пісні, де відривисто вносячи елемент гумору до того як "жартували" до зорі, передаючи ті жарти не лише ліричною мелодією, але й плавними синхронними рухами в ніжних обіймах з бандурами, ніби красунями — дівчатами... Це був просто чарівний номер.

І знову диригує М. Гвоздь. Виконують пісню "Стоїть гора високая", соліст Володимир Козятек, якого м'який тенор ніжно і вюнко, ніби повторюючи всі ті вигини річечки, веде свою мелодію. В обробці М. Гвоздя ця лірична мініатюра стала емоційним лірико-патріотичним твором про невимовну красу рідного краю, твором, що викликає глибокі ностальгічні почуття у того хто залишився поза Україною.

Апофеозом того концерту став хор "Гайдамаки". Соло виконав народний артист Генадій Нещотний. Ветеран капели, що понад 35 років віддав капелі з притаманним йому тонким артистизмом, що дає йому можливість ефектно і з великим художнім смаком виконувати історичні пісні, думи, відповідальні вокальні партії. Отже на цей раз капела дійснила прочитання складного твору розгорнутої двохчастинної форми для соліста з хором... Після епічного інструментального вступу заспіває Г. Нещотний. Його густий соковитий баритон вводить слухача в гнівні Шевченкові рядки "Було колись на Вкраїні, ревіли гармати. Було колись запорожці вміли панувати".

І ось на кресендо нарастає сила могутнього хору "Гомоніла Україна, довго гомоніла...".

Можна без перебільшення сказати, що той концерт, який головний колектив бандуристів України дав на честь невтомного провідника української ідеї на американському континенті, продемонстрував високий професіоналізм артистів, де кожен — то яскраво виражена індивідуальність, то творець, сповнений сили козацького духу.

І відчуття найтонших нюансів музики кожен здатний передати свої переживання словом і піснею, вокалом і музичною віртуозністю, природною фактурою і набутим артистизмом.

А зустріч, що відбулася в капелі — то велика честь для всіх її учасників.

Леонід Черкаський

Пожертви на капелю сліпих "Карпати":

Сампоміч -- 250.00; Українська Православна Кредитівка -- 250.00; Кредитівка СУМА (Йонкерс) -- 100.00

Пожертви на електричні настроювачі:

Сампоміч -- 250.00; Українська Православна Кредитівка -- 250.00; Кредитівка СУМА (Йонкерс) -- 100.00

Вечір вшанування 80-річчя

МИКОЛИ ЧОРНОГО-ДОСІНЧУКА

ВИДАТНИЙ ЕНТУЗІАСТ І ПРОПАГАНДИСТ
КОВЗАРСТВА ТА БАНДУРИ

- редактор журналу „Бандура”

- директор Школи Ковзарського Мистецтва
в Нью-Йорку, США

28 травня 1998 р.

о 16.00 год.

Державний Музей Тараса Шевченка
вул. Т. Шевченка, 12
м. Київ

в програмі візьмуть участь:

Ансамбль студії при Національній капелі бандуристів України.
Володимир Горбатюк, Микола Дейчаківський,
Володимир Єсіпок, дует Інні Кириченко і Лесі Амбросової,
Юліян Китастий, Володимир Кушпет, Микола Литвин,
Віктор Лісовол, Микола Нечипоренко, Костянтин Новицький, Оксана Родак,
тріо Сокальських, Микола Товкайло,
Ярослав Черногуз, сімейний квартет Яницьких
ведучий: Борис Списаренко
Виставку впорядкував Леонід Черкаський

Генерал Мулява вручає відзнаку.

Слава Україні! Слава козацтву!

УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО

ГЕНЕРАЛЬНА КАНЦЕЛЯРІЯ

252001, Україна, м.Київ, вул.Грушевського, 4а, офіс № 1,
а/с "В" -114 Тел. /044/ 228-8077

Р/р 2600603233 АБ "АЖЮ" МФО 300175 ЗКПО 14299126

УНІВЕРСАЛ

Гетьмана Українського козацтва про нагородження
колишнього вояка УПА, козака-кобзаря, редактора журналу
"Бандура", директора Школи Кобзарського мистецтва (м.
Нью-Йорк, США) п. Миколу Чорного-Досінчука

№ 71

28 травня 1998 року

м. Київ

Відзначаючи значний особистий внесок у звияжну боротьбу за
волю України в лавах армії УПА, за неоціненний внесок у справу
збереження і зміцнення національної духовності в українській діаспорі
світу та з нагоди 80-літнього ювілею

НАГОРОДИТИ:

пана Миколу Чорного-Досінчука
орденом козацької слави і шани - Хрестом Українського козацтва.

Гетьман Українського козацтва
Генерал-майор ЗСУ

Володимир
Мулява

ГРАМОТА

Вельмишановний пане Миколо !

Українське козацтво нагороджує Вас Грамотою і щиро вітає з чесно й самовіддано прожитими 30-ма роками та з 25-літтям створеної й до цього часу очолюваної Вами Школи Кобзарського мистецтва в місті Нью-Йорку.

Тріумфальні виступи Ваших вихованців в ООН, на багатолюдних концертах та фестивалях, ще задовго до незалежності нашої Вітчизни торували шлях до визнання світом України й належного їй місця серед інших держав.

Забезпечивши сотнями бандур українську діаспору Аргентини, Венесуели, Бразилії, Парагваю Ви опікувалися підготовкою бандуристів і цим зберегли там український дух від асиміляції.

Редагований Вами журнал "Бандура" - сьогодні єдиний часопис, який об'єднує всіх бандуристів світу, а також популяризує унікальне за своєю суттю козацьке кобзарське мистецтво.

Ваш подвиг збройної боротьби за Україну в лавах козаків УПА, продовжується нині не менш, а може, й більш ефективно, бо маєте тепер сотні свідомих українських вихованців, котрі високо несуть і постійно будять нескорений козацький дух.

Нехай Вам Бог дає козацьке міцне здоров'я і ще багато успіхів у Вашій благородній справі на славу Україні й народу.

Гетьман Українського козацтва,

Володимир МУЛЯВА

Слово до Миколи Чорного-Досіньчука з нагоди 80-річчя

Кожна справа живе душою та ділом своїх подвижників. Кожна велика справа підіймає своїх подвижників до власних висот.

Збереження та розвиток кобзарства покликала до праці велетів української культури. Письменники й композитори, художники й педагоги, священники й історики, духовники й творці духовності народу в найтяжчі гаси в Україні і в вигнанні, своєю душою, своєю працею берегли, зберегли і виплекали сучасне кобзарство — унікальне явище національної культури.

Марас Шевченко, Микола Боцславський, Леся Українка, Теодор Мкаленко, Климентій Квітка, Тригорій Китастий, Лев Жемчужников, Зіновій Штокалко, Максим Рильський, Сергій Кіндзиравий-Пастухів, Олександр Лавров, Опанас Слосаренко, Тригорій Бажук, Тнат Хоткевич, Дмитро Яворницький, Микола Лисенко — лише невелика гасіточка блискучих імен працівників на ниві кобзарства. В цьому пануючому світі імен по праву стоїть ім'я Миколи Чорного-Досіньчука. Кожен подвижник вніс свою лепту в спільну працю, пройшов свою гасітку шляху. Микола Чорний не написав, як Шевченко, поезій, що ввійшли в золотий фонд кобзарів; не поклав на потік носичів, як Оріларет Колеса мелодії народних дум; не

створив, як Опанас Сласіон, галерею портретів кобзарів; не розробив, як Тнат Хоткевич, власної системи гри на бандурі; не відновив, як Тригорій Штоканко, цілого пласту національного репертуару; не зберіг, як Теорій Мкаченко в радянській Україні, старосвітську бандуру і зінківську науку і ще безліч того не..., але довгі десятиліття зо дня в день робив і робить все, що залежало від нього, все, що міг і навіть трошки більше, ніж міг, аби сотні дітей в далекій Північній Америці могли пройти справжню школу кобзарства, аби на обох континентах Америки сотні українців не лише почли бандуру, а й мали в що грати, могли опанувати мистецтвом гри, аби мільйони читачів світу мали можливість ознайомитись з українським кобзарством. Директора Нью-Йорської школи кобзарства, головного редактора єдиного у світі спеціального періодичного видання журналу "Бандура" багатьом і знають на всіх континентах, як людину, що сіє любов до бандури, творить і плекає осередки кобзарства.

Дай же, Боже, кожному пройти свій шлях у службі кобзарству, як нашому ювілярові. Дай, Боже, ювіляру здоров'я на многії літа, на справу служіння кобзарству, на славу Україні.

Директор музею кобзарства
Переяслав-Хмельницького ДІКЗ — Валерій Мормель

Вельмишановний пане Миколо!

Це чудово, що своє 80-ліття Ви дали змогу відзначити Вашим шанувальникам в Україні в святковий день Вознесіння. І ми впевнені, що і Ви раді візиту в Україну, і що сьогодні оте село Кураш на Рівненщині, де Ви народилися 80 літ тому — це для Вас справжня казка у порівнянні з якимось там Ріо-де-Жанейро.

Не кажучи вже про Буенос-Айрес, де Ви, звичайно, бували, бо, пригадується, ще й презентували для новостворених ансамблів біля 300 бандур, що засвідчили експонати цієї виставки.

Ото ж, добродію Миколо, дозвольте, розділивши з Вами радість ювілею, запропонувати Вам і всім присутнім наше, чисто музейне, дослідження Вашого життєвого шляху.

Ми вважаємо, що в цьому є сенс, адже Ви щасливо співпрацюєте з багатьма музеями, маєте в своєму архіві їх подяки, самі створили музей бандури...

Нарешті — ми сьогодні вшановуємо Вас в одному з найпрестижніших музеїв України — музеї Т. Шевченка, а емблемою цієї залі є особливий експонат — бандура М. В. Лисенка.

Отже, відділ українських народних музичних інструментів Державного музею театрального, музичного та кіномистецтва України цікавить, що є бандура для п. Миколи?

Зверніть увагу на цю фотографію, де молодий красень стоїть поруч з батьком священослужителем.

Ну звісно, оскільки батько Миколи був священослужителем, і за звичаєм наймолодший в сім'ї мав успадкувати батьківський сан, Микола опинився невдовзі в Кременчуцькій духовній семінарії.

І по завершенні її став служителем Бога?

І по завершенні її почав студіювати медицину у Львові.

А священослужителем став потім?

Потім він вивчає право в Німеччині.

Щоб тільки після цього перейти на Божу службу?

Щоб після цього заробляти собі на хліб кресленням в Америці.

То ж коли п. Микола почав служити Богові?

Ну звісно коли. Коли організував кобзарську школу, а в ній ансамбль бандуристів, а потім ще один ансамбль, почав видавати кобзарський листок, за ним журнал “Бандура”. Словом, на Божу службу він перейшов тоді...

Коли його Богом стала Бандура?

Істинно музейне дослідження!

А чи нездається Вам, що пан Микола кругами йшов до своєї мети?

Ніколи. Тільки напростець, причому ставив перед собою і досягав найвищої мети.

Наприклад?

Якось в далеко не кращі для українських емігрантів післявоєнні роки п. Микола в мерехтінні Ньж-Йоркських вогнів

побачив двох хлопчиків, що з усіх сил тягнули новорічну ялинку, до того ж спілкувалися українською мовою.

Чиї ви, хлопчики?

Нашу маму — пані Стефанія звуть.

Невдовзі вогні новорічної ялинки сім'я Миколи і Стефанії запалювала разом.

Оце дійсно прямий шлях до мети!

Він став ще прямішим, коли в сім'ї Миколи і Стефанії, крім двох хлопчиків

...З'явилося ще й двоє дівчат?

А мета ставала все вищою, бо своїми дітьми п. Микола вважав і тих, що навчаються в його школі в Нью-Йорку, і в її філіях в Аргентині і Бразилії.

І тих, що грають в ансамблі “Гомін степів”, і тих, що з'їжджаються з усього американського континенту на влаштовані ним семінари бандуристів.

Якось в Буенас-Айресті п. Микола довго виторговував шкіряну куртку для доньки Ліди. Продавець вже уступив ціну в надії здихатися від надойдливого покупця...

...Як до магазину вбігли 10-12 дівчаток і п. Микола з попереднім азартом почав торгуватися, аби дівчаткам з місцевої української колонії можна було придбати недорогі куртки.

— Та Ви вже ж придбали для власної доньки, — змолвився продавець.

Це всі мої діти, — відповів покупець.

Ось бачте, яка-то родина виросла в п. Миколи.

А починалося все з невеликої ялинки...

Так і ця родина українських бандуристів настільки знана в Америці, що на свято 200-річчя Сполучених Штатів саме їй випала честь запалити новорічні вогні головної ялинки Нью-Йорку.

Зате на чксть 100-річчя Міжнародної спілки жінок президія цієї поважної організації, що нараховує мільйони членів, відзначила всього 15, і серед них...

... І серед них бандуристку Лідію Чорну — доньку ювіляра. Ну чим не гордість для батька? Чим не слава для бандури?

А чим не престиж для України?

А хіба не честь для України, коли на демонстрації представників різних націй Америки в день її двохсотліття головний персонаж свята...

А ним був актор в образі Джорджа Вашингтона.

... Обрав саме український театралізований віз з бандуристами і йшов з ним на свято.

Експонати виставки доказують, що не лише образ президента, а сам Рейган будучи президентом США, удостоїв своєю увагою і п. Чорного, і його доньку Лідію і взагалі українських бандуристів.

Мине небагато часу, і український президент зверне увагу на українських бандуристів...

Нарешті настав час музейними засобами простежити питання про те, що любить пан Микола, крім бандури.

Всі знають, що він любить подорожувати по світу.

І з ким же він подорожує?

Звісно... з бандурами.

Отак бере з собою в подорож 3 чи 5 бандур?

В одну подорож він може взяти й 289 бандур!

І сам на них грає?

Ні, він спонукає грати на них американців, німців, пуерториканців.

Нічого не розумію...

А що тут розуміти? Уявіть собі, пан Микола зібрав кошти і придбав на них біля трьохсот бандур, і везе їх для українських поселень південної Америки.

Ну?

Ну а доставка цих трьохсот бандур “Боїнгом” із Нью-Йорка до Буенос-Айреса коштуватиме стільки, як самі бандури.

І що ж придумав п. Микола?

А він роздав кожному пасажирові туристичного літака по бандурі...

І вони провезли їх безкоштовно як власні музичні інструменти?

А заодно й повчилися трохи грати.

Фантастично.

Реальність! Як і те, що пан Микола сьогодні тут з нами, що поруч його вірна подруга життя пані Стефанія і їх донька Лідія.

То ж зичимо Вам, п. Миколо, міцного здоров'я і молодечого завзяття!

Нехай до ста двадцяти літ Ваше життя насолоджує мелодійний передзвін бандури.

Хай щастить всій Вашій родині!

**Леонід Черкаський,
Тетяна Сітенко.**

ПРЕСФОНД

І. Дзерович — 100.00

А. Криницький — 40.00

Л. Лампіка — 25.00

П. Гурський — 25.00

Др. С. Ничай — 20.00

П. Матула — 15.00

В. Лучкань — 10.00

Др. Пастушок — 4.00

ШАНОВНИЙ ПАНЕ Микола,

Вам виповнилося 80-років земного життя.
яке Ви щасливо відбудете. Віддаючи всі свої
сили суспільній обов'язку перед нашою Батьків-
щиною Україною

Надихаючись на своє багаточисне відвідування
своє рідного краю, Ви знайомите світ з нами, а
Америку на всіх континентах, зокрема з глибоким
духовним багатством нашого народу - бандурно-
писною. Візьміть під опіку Ви, як засновник
козацьких шкіл та редакції і видавця
журналу "Бандура" в Америці підійма-
єте на духовній ниві нашого народу і
зми приміняєте до духовного його відвідування

Ми не прийміть від нас і Вашого
80-ліття низький уклін і щиро побажання
Вам ще довгих років життя і щасливої
праці на шляху єдиної України в суспільній
сфері якої є і Ваша немала заслуга.

З повагою до Вас -
Землеман аманіська канона
Шановний Євдокимович відвідує
журналу "Бандура" в Америці підійма-
єте на духовній ниві нашого народу і

Ви є великим нашим і всім нам
Землеман аманіська канона
С. Землеман

Шановна діаспора Українців Америки, Канади та й усього світу.

Від свого імені і кобзарів України хочу зробити пропозицію про те, щоб діаспора українців висунула претендентом на здобуття премій імені Івана Огієнка, яка заснована Всеукраїнським товариством Івана Огієнка, Житомирською обласною радою народних депутатів, Спілкою письменників України, Фондом сприяння розвитку мистецтв України головного редактора музично-літературного журналу “Бандура”, що видається Школою Кобзарського мистецтва в Нью-Йорку, пана Миколу Чорного-Досінчука. Адже цей журнал користується на Україні великою популярністю і є струмочком із найчистішої криниці.

Бажано, щоб ця надзвичайно скромна людина за життя була оцінена, як і подобає. Премія Огієнка пану Чорному-Досінчуку буде відбитком його титанічної праці, його невгамовності по відродженню української культури у пісенно-поетичній творчості та відродженню чи не найціннішої скарбниці нашого народу — КОБЗАРСТВО.

Не існує на Україні такого куточку, де б не літав наш Кобзарський Тато.

Мов журавлик з соколинним зором знаний кожному кобзареві на Україні.

Так клопотатися, дбати, допомогати, як пан Микола, може людина з великої літери.

Чорний-Досінчук вміє знайти, послухати, підтримати морально, матеріально, духовно і психологічно. Він уміє зовсім знесиленого зробити дужим, хто втратив віру повернути її, втратив пам'ять — відновити її.

Пан Чорний-Досінчук несе дух нескоримого патріота і безмежну любов до України, до її людей з культурою і солов'їною мовою. Спостерігаючи за цією людиною, дивуєшся, де беруться сили — кожному б молодому таку енергію. У нього є найбільша мрія — бачити Україну незалежною, багатою, сильною, високоосвітченою. Особисто я — кобзар М. Нечипоренко з Житомирщини, маю безліч листів Чорного-Досінчука, а після зустрічі з паном редактором доповнив свою бібліотеку журналами “Бандура”, а також десятки аудіо касет кращих кобзарів світу.

Подякою за прослухані мої пісні та думи пан Чорний-Досінчук ще долярами мене нагородив. Я упевнений що за для відродження і становлення пан Микола готовий віддати все що можливо і що має.

Роботу цієї невгамовної людини ми кобзарі оцінюємо поряд з славними сподвижниками, як Іван Огієнко, Олег Ольжич, Маркіяна Шашкевича.

Пан Чорний-Досінчук має надзвичайно велику потаємну впливову силу. Після зустрічі він мене знову нагородив, мені хочеться діяти, творити, жити і робити свою кобзарську справу

доки буде жити в моєму тілі остання клітина. Дав би Бог нашому Кобзарському татові довгі літа та міцного здоров'я.

Прошу видавців журналу "Бандура" до 80-річчя пана Миколу Чорного-Досінчука надрукувати мого листа у кобзарському журналі "Бандура" і від кобзарів України вітати ювіляра з найкращими побажаннями. Хай його світлячок ніколи не загасає.

М. Нечипоренко,
*заслужений працівник культури України,
лауреат премії ім. І. Огієнко, кобзар.*

М. Нечипоренко у себе вдома.

СЛАВЕТНИЙ ВІСТУНЕ, КОБЗАРСЬКИЙ АПОСТОЛЕ,
КОХАНИЙ НАШ КОБЗАРСЬКИЙ БАТЬКУ, ВИСОКОПОВАЖНИЙ ПАНЕ

М И К О Л О

Ч О Р Н И Й - Д О С І Н Ч У К

Житомирський край вітає Вас з 80-річчям від
дня народження. Хочеться, щоб Ви жили вічно, щоб Бог
обережав Вас від недуг. Житимир Вас знає, шанує, і ті
звернетка, що Ви сієте на полях свого життя, вони
сходять і дають наші на відношення матері - України.

Слава Чорному - Досінчуку, Слава Україні !

Голова обласного об'єднання
бандуристів і кобзарів,
Заслужений працівник культури
України,
Лауреат премії ім. Івана Огієнка

М. Нечопченко

Заступник голови обласного
відділення Всеукраїнської музичної
спілки

В. Качан

В Переяславському Музею. З ліва: кобзар музею,
С. Чорна-Досінчук, директор музею В. Мормель, його
дочка, М. Чорний-Досінчук.

Миколі Чорному-Досін'уку

у
80
ліття

В
День святковий
уроїнстий
шани гідний
Бандуристе!

20 квітня 1998

У далекому Замор'ю
В захмарних світлицях
Грають кобзи і бандури
При сяючих лижах.

Що і діти і дорослі,
Хлопці та дівчата.
Не обходиться без пісні
В них в будні і свята.

Це доробок довгих років
І завзяте старання.
Виховання патріотів
- Миколі надбання!

Скільки він об'їхав світу,
Скільки країв і держав.
Стільки має він привіту
Бо всім радість дарував.

Створював кобзарські школи
Вителів скрізь посилав.
Розвозив він скрізь бандури
І в журналі прославляв.

Усіх тих, хто рідну пісню
В білім світі носить,
Усіх тих, хто під бандуру
Всевишнього просить:

Дарував щоб Україні:
І волю і славу,
Незалежну, самостійну
Соборну Державу.

Щастя Вам шановний друже,
В здоров'ї суцвіття.
Всемогутній, Вишній Боже
Подай і століття.

Чорному таки Миколі
І його дружині,
Нехай слава про них лине
По всій Україні!!!

* * *

Заслужені митці України:
Михайло, Орест і Тарас

У К Р А Ї Н А

ЛЬВІВСЬКА КАПЕЛА БАНДУРИСТІВ "КАРПАТИ"
УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА СЛІПИХ

290058, м.Львів, вул. Замарстинівська, 130, телефон 52-05-40
Розрахунковий рахунок 000606986 в Обласній дирекції АК УСБ м.Львова, МФО 325019

31.03.98/ № 55

На №

Вельмишановний п.Миколо!

Капела бандуристів "Карпати" щиро сердечно вітає Вас
зі славним 80-річчям.

Від душі зичимо Вам натхнення і успіхів, щастя і здоров'я,
і многая, многая, многая літ!

Щоб і надалі Ваша подвижницька праця на ниві кобзарського
мистецтва надихала усіх митців світу на високу творчість та
майстерність.

Директор-розпорядник

Мельник В.С.

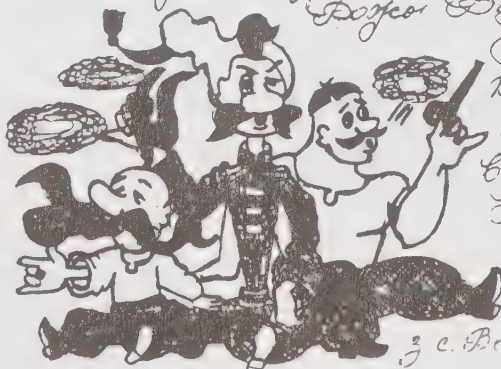
В.С.Мельник

Вельмишановний
пане Миколо!

Восьмидесяту весну кують
Вам зозуля, восьмидесяти
раз сходять сонце на корогу
ще одного Вашого життя, сивий серпанок
душі оповиває Ваше високе серце, мавіваючи
спогади про Ваше бурхливе життя, повне
радості й печері, щених перемог і борючих
невдач... Але все воно віддане на вівтар
нашої святої Матері - України...

І все це прекрасне життя ішло під
знаком найкращого нашого одерега -
святої нашої кобзи-бандури, яка гордо
підносить наш народ на всіх континентах землі

Може єдиної кобзарю, Великий
Подвижник! Щастя і наснаги тобі
від святої душі нашої, від води, від роси,
від Вітри-Словуті!

Божої Води раски, пане
Миколо! Хай
кобза грає, душа
співас із року
в рік на джогове
життя.

З повагою -
Кобзар Михайло

Володимир
з с. Великий Хутір на
"Середицькій" 1998р.

УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ОГОЛОШУЄ ПОДЯКУ

П.МИКОЛІ ЧОРНОМУ-ДОСІНЧУКУ -

БАГАТОЛІТНЬОМУ РЕДАКТОРУ ЖУРНАЛУ "БАНДУРА",
ОРГАНІЗАТОРУ КОБЗАРСЬКИХ ШКІЛ - З НАГОДИ
80-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ТА 50-РІЧЧЯ
ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА НИВІ КОБЗАРСТВА.

НАЧАЛЬНИК УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ
ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ

Р.ЛУБКІВСЬКИЙ

червень 1998 р.
м. Львів

Всеукраїнська музична спілка РІВНЕНСЬКЕ ОБЛАСНЕ ВІДДІЛЕННЯ

266000, м. Рівне,
вул. С. Петлюри, 26.
Тел.: 22-68-31

№ 33

Христос Воскрес!

Високоповажний пане Миколо!

Сердечно вітаємо Вас, відомого організатора і засновника кобзарських шкіл в країнах Америки, великого благодійника, головного редактора та видавця журналу «Бандура», невтомного трудівника на ниві кобзарського мистецтва зі славним ювілеєм - 80-літтям від дня народження!

Бажаємо Вам міцного здоров'я, щастя в особистому житті, активної творчої діяльності на славу української культури на многі літа!

З глибокою пошаною,

Рівненське відділення Всеукраїнської музичної Спілки:

голова

заступник голови

голова асоціації

бандуристів та кобзарів

члени спілки

Петро Фесай

Любов Ткаченко

Назар Волошук

Галина Топоровська

Тетяна Свентах

Рівненський осередок Всеукраїнської Спілки кобзарів:

голова

заступник голови

члени осередку

Анатолій Грицай

Людмила Фусик

Тетяна Бенедюк

Ольга Кравчук

Мирослава Симонович

*Вельмишановний п. Микола Чорний-Досінчук
з нагоди Вашого 80-ліття
шлемо славному кобзарському апостолу, директору Кобзарської
Школи та головному редактору журналу “Бандура”
щастя, здоров’я та многая літа!
Ми гордимся Вашою титанічною працею на благо кобзарського
мистецтва та процвітання слави України!*

Володимир Дичок, засновник та директор школи Кобзарського Мистецтва та
головний диригент народних капел бандуристок “Дзвіночок” та “Галичанка”
— заслужений працівник культури України. м. Львів, 04.04.1998 р.

ШАНОВНИЙ П. МИКОЛО, ДОРОГИЙ ПОБРАТИМЕ!

Кобзарство Львівщини

*вітає Вас з Вашим 80-річчям!
На протязі всієї Вашої діяльності Ви постійно дивували нас і весь
світ надзвичайною творчою наснагою,
невмирущим запалом і працездатністю.
Зичимо Вам кріпкого здоров’я, нових творчих злетів
і щасливого довголіття.
Хай срібний дзвін бандур у всіх куточках світу
і далі радує Ваше серце на славу рідної культури і
незалежності України.*

За дорученням кобзарства Львівщини:

Б. Жеплинський,
Голова Львівського відділення
Всеукраїнської спілки кобзарів

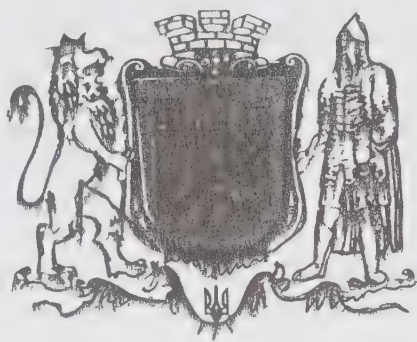
О. Дуляба,
Секретар

Львів Палац Культури ім. Гната Хоткевича
МИКОЛІ ЧОРНОМУ-ДОСІНЧУКУ

Шановний кобзарський батьку, пане Миколо,

*з роси і з води
посеред ясних зір
тримайте далі так
на нас святий позір.*

Олександр Токаренко
м. Полтава

ГРАМОТА

Славному Кобзареві,
організатору кобзарських шкіл
на американському континенті ,
видавцеві журналу „Бандура“ в Нью-Йорку
Миколі Чорному-Досінчуку

Зав. відділом мистецтв та
організації дозвілля

Львів, 1998р.

Євстахія Шимчук
Євстахія Шимчук

МИКОЛІ ЧОРНОМУ

В день 80-річного ювілею

Вам Бог послав високоліття
й незламну мужність на всякдень,
Щоб Ви плекали муз суцвіття
і берегли вогонь пісень.

Вам подароване прозріння:
Бандура — України код.
Струн сонячних її проміння
Живить віками наш народ.

Пройшовши крізь лихі митарства...
Здолавши сотні веремій,
Ви стали у кобзарськім царстві
Апостолом діянь і мрій.

Ви — Ратай, Ви — Сівач невтомний
На полі Радості й Добра.
За подвиги, що вікопомні,
Уклін приймайте з-над Дніпра.

Тут люблять Вас, тут всі Вас знають.
Тут всіх дивує Ваш політ,
Тут кобзарі усі бажають
Вам ще прожити стільки літ.

Скільки вже нині наспівали
Вам струни золоті бандур,
Щоб Вам з небес завжди сіяла
Одна божественна лазур.

Утіхи і роздори, Брате,
Сердечно зичить Вам Грицай.
Ви прожили життя багате,
Вас не забуде рідний край.

Ви — Син достойний України,
Ви — Духу нашого можуть,
Ви творите зело нетлінне —
Підмуток наших всіх майбуть.

Ви — наша мудрість, гордість, слава.
Ви — честь кобзарських поколінь,
Віта бандурна Вас Держава.
З роси Вам і води. Амінь.

А. Грицай,

*Україна, Рівне, квітень 1998 року.
У 80-літній ювілей в м. Львові. Палац культури ім. Г. Хоткевича.
28.06.98. Світлина М. Маслюка.*

В День 80-річного
ювілею

Вітає Вас
капела Бандуристів „Карпати”
У П О С

28.06.1998 р.
м. Львів.

Благослови, Боже,
та наділи своєю ласкою славного
вістунів кобзарського мистецтва
(п. Миколу Чорного-Досіньчука)
за його подвижницьку працю
во славу України.

Пожхай небосхил підтирають Карпати
У сонце нехай не цурається світу,
Капела співала і буде співати
Романь многая, многая, многая літа.

РОЗДУМ ПРО БАНДУРУ

Я почав вивчати гру на бандурі в 1979 р., коли вступив до “Капелі Бандуристів ім. Тараса Шевченка”, — з осідком при тов. “Просвіта”, філія в місті Ляважоль (це передмістя Буенос-Айреса), в Аргентині — на запрошення довголітнього керівника капелі, маєстра Василя Качурака, великого українського патріота. Коли я почав вивчати гру на бандурі, я мав 14 років, раніше вивчав — кілька років, гру на фортепіяні.

Першу бандуру, що я мав, купив для мене тато. Її зробив в Аргентині майстер Григорій Чабан, найбільш талановитий різьбар дерева, що я бачив в житті. Я мав нагоду трохи поспілкуватись з ним. Він ніколи не вживав в праці шмерглевий папір, необхідний елемент в інших майстрів дерева, в його майстерні цього просто не можна було знайти. Він шліфував довгі кусочки дерева руками, великим рубанком, аж так просто і перефектно, що уявляю собі, що жодна машина то так не може зробити. Дерево майже блистіло, так гладко виглядало. Так, він робив бандури, на яких ми грали в капелі, полтавського типу. ЧАбан оповідав мені, що в його дитинстві сам навчився як працювати з деревом, на Волині, він працював там для одного графа.

Григорія Чабана вже півтора року немає з нами. Бандури, що зробив Г. ЧАбан, на замовлення отця Ореста Карплюка (для ансамблю бандуристів “Діброва”, в Обера, Місіонес), мали дуже гарний начерк в резонаторних отворах, а в грифах, зробив прекрасний різбленні малюнок, з геометричними мотивами, що має досить модерний і стилізований вигляд. Є один мотив, дуже красивий і оригінальний, це є різблений соняшник.

В Аргентині, перед Чабаном, були інші славні майстри, що робили бандури. До Аргентини приїхав із Шанхаю (Китай), після 2-ої світової війни, бандурист Йосип Сніжний, один із членів хору кобзарів, що організував Василь Ємець у Києві в 1918 р. Він не тільки був бандурист; він став з тих самих часів членом чи депутатом уряду Української Національної Ради. Тут в Аргентині він виступав в громаді з бандурою, і жив дуже скромно. Мій тато знав особисто Й. Сніжного. Пригадує його як дуже ласкаву і культурну особу. Така людина є жива історія України.

Другий славний бандурист, що приїхав до Аргентини, був кубанський козак, полковник Антін Павлович Чорний, учень славного бандуриста Василя Ємця. Я його не знав особисто, бо до його смерті, в 1973 р., я ще був малий. Але багато про нього оповідав мені Василь Канурах. Антін Чорний дуже скромно жив, але він був справжній великий майстер виготовлення бандур. Він робив бандури точно на моделі братів Гончаренків, та ще додав прекрасні інкрустовані орнаменти з перламутром і тоненькими кусочками дерева. А. Чорний зробив так одну бандуру цілком інкрустовану з заду з козацькими клейнотами, знаменито виконана, так як сказав мені мій приятель Наум Паук, перший учень А. Чорного в Аргентині (знімка цієї бандури, опублікована в журналі “Бандура” ч. 21-22, стор. 44). Бандура С. Чорного сьогодні є власність Українського Музею, Н.-Й.

Один раз, А. Чорний сказав до В. Качурака: “Василю, ти пригадуй, ті бандури які я роблю, колись будуть так само як скрипки”. Мабуть, мало його інструментів лишилося, більшість є в домах приватних осіб. Але, то що справді дивує мене, як він зробив такі бандури: в кухні, на столі, видовбуючи коряки. Антін Чорний розглянув його, і бачив, що це дерево буде добре, щоб зробити з коряків бандури. Брав із собою і різав на різні частини, і з кожної зробив бандуру, кожна бандура мала жіночу назву; А. Чорний інкрустував з перламутром на обичайці. Здається що якнайменше три бандури зробив з того шматка дерева. Він, до самої смерті, ніколи не мав електрики. Він будував бандури під світлом його керосинової лампи (а треба зазначити, що в тих часах, мати електрику була дуже нормальна річ в Аргентині).

Йосип Сніжний жив певний час в Шанхай, Китай, і там змайстрував бандури і, коли звідти приїхав до Аргентини, привіз бандури із собою, приблизно п'ять. Бандури, які зробив Й. Сніжний були бандури київського зразка, подібні до бандур, що видно на знімки “Хору Кобзарів” у Києві, в 1918 р., під проводом Василя Ємця.

Була одна бандура за конструкцію Й. Сніжного, що потребувала ремонт, здається, дека потріскала. За цю справу брався Антін Чорний, він поміняв дека і змінив позицію кілків від верхньої частини бандури до нижньої, отже, зробив з київської бандури — полтавку, на вигляд моделю братів Гончаренків, але вужча, резонаторний отвір має квітучої форми, так як бандури моделей братів

Гончаренків. Так, творилася чи не найприємніша бандура, що будь коли я бачив. Такого фантастичного габріда двох типів бандур — київську і полтавську — має на обичайці інкрустовану назву з перламутром, що зробив А. Чорний: "Бондарівна". Була ще одна така бандура, але "Бондарівна" має щось спеціальне в собі. На тій зручній і легенькій бандурі, навчилися грати багато бандуристів капелі, серед них і я. Ця бандура має дуже гарний звук, одночасно з коротким, глибоким і срібним тимбром.

Наум Паук завжди спілкувався з А. Чорним, а коли був малий, А. Чорний зробив для нього дитячу бандуру, тобто мініатюрну полтавку. Коли А. Чорного запросили виступати, брав свою бандуру, і Наум Паук поїхав з ним, також з бандурою. Нераз А. Чорний їздив потягом, і сидів, тримаючи бандуру в чохлі в руках. І так, запитав його сусід подорожі, аргентиниць, що це за інструмент?

А. Чорний, витягав бандуру з футляра і почав співати і грати. Так творилися спонтані кобзарські концерти в вагонах поїзда. Він працював в залізничних майстернях міста Кільмес (передмістя Буенос-Айреса), ремонтував тодішні дерев'яні вагони. Один раз, його шеф довідався, що він музикант і запропонував йому дати концерт для всіх робітників майстерні, і що будуть платити йому нормально того дня. Прийшов день виступу і можемо на період трохи сумніватися, як можуть цінувати спів і гру на бандурі своїх колегів-працівників, щирі аргентинці, але які мабуть не були дуже грамотні? Ні, не тільки цінували, приймали його виступ з захопленням! Просили ще одну пісню, і ще одну пісню! От то справжнє мистецтво, автентичне кобзарство: людина творить з іншими особами невідомий зв'язок — незважаючи на той факт, що вони належать до іншої культури. Антін Чорний також виступав в українській громаді. Та ще варто згадати, А. Чорний був один із найкращих учнів Василя Ємця, та тримав постійний зв'язок з ним.

Наскільки таланту Бог обдарував таких як А. Чорний, Й. Сніжного, і вони не мали можливість розвинути його в цілому, як добре насіння що падає в неорану землю. Не то що Аргентина не мала тоді матеріальний та технічний потенціал, бо в Аргентині було все потрібне щоб зробити бандури. Але, наша громада не була в умовах щоб підтримати працю таких майстрів. Проблеми були різні, економічні і також організаційні, пов'язані із тодішньої еміграційної хвилі. Але, пізніше, умови життя до певної міри, покращали, але розвинути бандуру, в громаді, не була легка справа. Треба згадати тут майстра Василя Качурака, що був перший, хто організував і провадив Капелю Бандуристів ім. Т. Шевченка в Аргентині, та провадив її більше ніж 25 років, аж до його смерті, в 1987 р. Він дуже багато потрудився, щоб підтримувати таку велику імпрезу так багато років, але не знайшов в громаді матеріальної підтримки, що він так багато заслужив собі. Капелю підтримали самі капеляни та деякі прихильники капелі, але треба згадати, що то було дуже трудна праця.

Діяльність капелі здійснилася через працю ентузіястів, що працювали незаінтересовано.

Треба було чекати 25 років, щоб директор Школи Кобзарського Мистецтва з Нью-Йорку мгр. Микола Чорний-Досінчук, зробив величезну кампанію і шукав добродіїв в Америці та Канаді, і з тих фондів що дістав, купив величезну кількість чернигівських бандур для Південної Америки, та ще вислав нам інструкторів. Ця кампанія була надзвичайна подія в історії кобзарства.

Можна уявити якщо один із вищезгаданих майстрів посилювався в Дітройті, де мали кращі умови, щоб розвинути їхні таланти до ще вищого рівня. Дійсний доказ був Юхим Приймак, один із найкращих майстрів виготовлення полтавських бандур. Ю. Приймак приїхав до Аргентини так само, як Й. Сніжний і А. Чорний в тих часів після 2-ої світової війни. Він жив в Аргентині, працював в заводі і знайшов окремо час, щоб змайструвати кілька бандур. Маю знайомих, що мають бандури, які він зробив. Але Ю. Приймак не жив довго в Аргентині, бо поїхав до Детройту, США. Там став членом славної Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка і мав свою майстерню бандур.

Один теперішній приклад, це професор Василь Герасименко, зі Львова, автор найдосконалішого зразка харківської бандури, що відповідає 100% принципів Гната Хоткевича. Всі попередні бандури не відповідали в цілому вимогам сучасної музики, а одночасно об'єднає всі умови, що має мати бандура В. Герасименка, включає досягнення такого типу. Вже з 60-их роках В. Герасименко готує бандури, вживаючи найдосконалішу технологію виготовлення інструментів, бандури стали легенькі, з прекрасним звуком, незалежно від вживання маханізмів для перестроювання тональностей. В чернигівських концертних бандурах, навіть в тих з найкращої конструкції, коли включаються гачечки, що притиснуть відповідні струн, щоб підвищувати їхні строї на півтону, кожна з таких струн, втрачає блискучість звучання, тому що струна тоді опирається під гачечком, і це не дуже солідна опора для неї. В концертних "Львів'янок" — так популярно називаються бандури за конструкцію В. Герасименка — ця проблема блискучо розв'язана: кожна струна має солідну додаткову підставку, незалежно чи механізм затискає чи не затискає її. То означає, що на львівських концертних бандурах можна грати в мі-бемоль мажор так як в мі мажор (всі струни притиснуті), а всі струни однаково ясно звучатимуть. В чернигівських концертних бандурах цього нема: в тональностях ре, ля і мі мажор (де більшість і навіть всі приструнки притиснуті) звук дуже поганий. І так, механізм "Львів'янок" має більше переваг: можна одним рухом пальців перемінити строї різних нот одночасно, а ще, можна дуже легко регулювати висоту підставків. І так далше, бандури за конструкцією В. Герасименка мають числено більше переваг ніж чернигівки. Тому, тяжко зрозуміти чому львівські бандури не мають масове виробництво до такої міри як мають вже застарілі чернигівки. Також

не можна зрозуміти, чому на Львівській фабриці інструментів виготовлялися меблі? І далі, в часів інтернет та комп'ютерів В. Герасименко будує сам бандури в ненадійних умовах.

Доля бандур В. Герасименка є доля всіх нас-бандуристів, незалежно чи живемо в Україні, чи в діаспорі. Ми — бандуристи маємо моральний обов'язок щось зробити відносно цієї кампанії усвідомлення, звертатися до урядових представників Українського Парляменту, щоб зазначили бюджет чи допомогу для виготовлення і дослідження бандур.

Мистецтво виконує дуже важну функцію, щоб поширювати культуру України по цілому світі, і є дуже важливо щоб світ пізнав Україну. Деякі країни є відомі, у великій мірі, через їхню музику. Так як Іспанія та Бразилія. Ось приклад Іспанії, скрізь по цілому світі популярна іспанська гітара, через фламандську андалузську музику. А тільки ми, українці, маємо чудові танці, чудову музику, чудовий музичний інструмент — бандуру і не експлуатуємо їх. Підтримувати бандуру не може бути втрати, то є навіть інвестиція, треба тільки собі уявити як би інші країни світу мали бандуру як національний інструмент, то вже давно весь світ говорив би про неї. Тільки ми, бандуристи, що живемо в діаспорі, знаємо як хвально висловуються навіть дуже великі фахівці музики, коли слухають звук бандури, не можуть собі пояснити чому ми, українці, більше не розповсюджуємо бандуру.

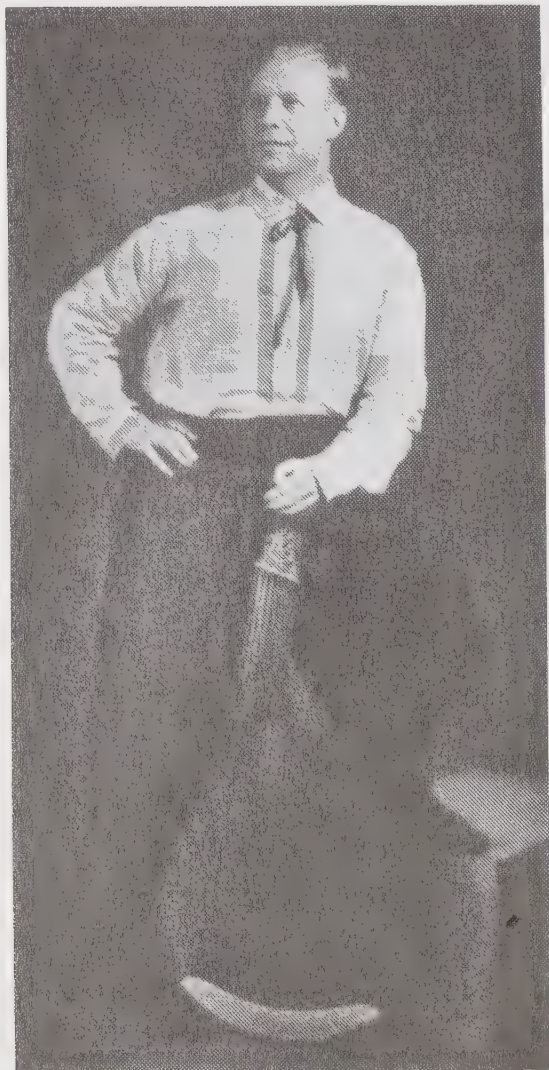
Музика виконує для країни дуже спеціальну функцію посла, там де слова дипломатів кінчаються, починається інша мова, але замість слова бринять красиві звуки бандури, що від давно відкривають і серце і душу слухачів будь якої нації, мову бандури всі серця і душі зрозуміють.

Hudson, Buenos Aires, Argentina. 28 лютого 1998 р. Наум Паук в своїм домі, серед бандур виробу Антіна Чорного.

СПОГАД ПРО ГРИГОРІЯ НАЗАРЕНКА

Замість квітів на могилу.

Григорій Назаренко

Слухаю і не наслухаюся. Знову й знову перекручую стрічку назад на “Пісню про козака Софрона”. Виконує Капеля Бандуристів ім. Т. Шевченка, соліст Григорій Назаренко. Яка хвилююча, захоплююча пісня! У ній поєднуються елементи сумовитої старовинної думи із бадьорою бойовою мелодією козацьких пісень новішої епохи.

Хто ж був той хоробрий козак Софрон, що
Зібрав військо славне запорізьке,
Та й пішов він орду бити?

Знаємо, що кобзарі прославляли у своїх піснях справжніх, не надуманих, героїв із справжнім, не надуманими, іменами.

Були перемоги і були поразки.

Ой, ти козаче, козаче Софроне,

А де ж твої воронії коні?

Мої коні в хана на припоні,

Сам я, молод, у неволі.

Цю пісню вперше поталанило мені почути 1-го серпня 1943 р. і то у виконанні самого маєстра Назаренка у супроводі його власної бандури. Тоді всі ми були у німецькій неволі, в остівських таборах за дротами. Бандуристи й самі булм невідьниками, концертували під “опікою” наглядачів, але це тільки додавало їм завзяття бути місіонерами правди і волі.

Нюрнберг. Славнозвісний і горезвісний. Концерт Капелі Бандуристів відбувся у нашому таборі в середу 28-го липня вечором, коли ми прийшли з роботи.

Отже, з бандуристами ми вже були знайомі, але пісні про козака Софрона у програмі не було.

Був у Нюрнберзі /та й тепер, мабуть, є/ розлогий луг, широкий, зелений, з двома річками по боках, з доріжками, стежками та розкішними деревами. По-остівському це був просто “лужок”. На цей “лужок” нам дозволялося приходити в недільні пообіддя. Це якщо таборова управа була “в доброму гуморі” і випустила нас із табору на тих кілька годин. Там, на галявині, навіть була збита з дощок сцена для принагідних концертів. Отож там і проgrimів концерт бандуристів, про який ми з Галиною Крусь наперед не знали /аж хтось біля табору сказав нам про концерт на “лужки”/ і, хоч як бігли, одначе спізналися, через що були прямо в розпачі. Треба сказати, що концерти бандуристів у тих особливих обставинах /війна, неволя, чужина/ робили на остівців, без перебільшення, потрясаюче враження. Мистецьке виконання патріотичних пісень, та ще в супроводі бандури, збуджувало і вияскравлювало національну свідомість слухачів спонтанно і назавжди.

Ось ми й на “лужку”. Та що ж, бандуристи вже біля трамвайної зупинки; вітаємося, запрошують нас їхати з ними на обід, там і поговоримо. Маса людей, хаос. Ми губимося в натовпі, бо ніяково признатися, що нам, остівцям, їздити трамваями заборонено.

А “лужок” гуде під враженням концерту. Хтось показує на віддаленого дуба і каже: — “Он там залишився один бандурист, сидить під тим будом”. Ми туди, і справді під дубом, обіпершись спиною об стовбур, сидить бандурист Григорій Назаренко, та так незалежно, ніби десь на Хортиці серед своєї братії. Ми привіталися і були такі раді, що мабуть, і йому передалася та радість, хоч який був утомлений. Задзвеніла бандура і полилася пісня про козака Софрона... Потім “Запозиський марш”:

Гей, нум, хлопці, до зброї,

На герць погуляти,

Слави здобувати,

Ой, чи пан, чи пропав,
Двічі не вмирати...

Потім інші й інші пісні: козацькі, жартівливі, побутові і такі, які буди заборонені кожним окупантом-поневолювачем. Навколо дуба зібралося слухачів стільки, що не пройти, не продізти, — хмара. Такі епізоди пам'ятаються на все життя. Велике щастя, що на той час не нагодився туди хтось, хто міг би донести “ відповідним чинникам” про цей неплянований, виняткового значення, додатковий концерт. А це ж так легко могло статися. Тоді одчайдушному кобзареві постелилася б дорога прямо у концтабір, звідки він живим уже не вийшов би. Цей свідомий, відважний вчинок Г. Назаренка, без сумніву, можна назвати героїчним.

Г. Назаренко має і свої власні композиції, але через його надмірну скромність вони лежать в архіві, чекаючи мистців-виконавців.

Повернімося ще до козака Софрона, до його слів:

Ох, і виведіте, а хоч винесіте,
Мене на Савур-Могилу,
Гей, нехай стану, гляну-подивлбся
Я на свою Україну.

О, та Савур-Могила! Оповита сивими туманами містики, освячена, загубленими у нетрях тисячоліть, містеріями. Скільки усних і писаних розповідей і легенд про таємничу Савур-Могилу, проходячи через віки, з покоління в покоління, живе серед українського народу!

Географічна Енциклопедія України подає, що це одна з південних вершин Донецького кряжа: “Відносна висота – до 100 м. Має похили і досить плоску вершину. Верхня частина С.-М. є насипним курганом-могильником діаметром 32 м., заввишки 4 м. /зрубна культура бронзового віку, 2-е тисячоліття до нашої ери/”.

Можливо, співаючи свою улюблену пісню, Г. Назаренко подумки утотожнював Софронові бажання із своїми власними. А чому б і ні? Савур-Могила не так уже й далеко від Полтави. Дух перемагає час і простір.

Мимоволі примарюється образ: стоїть він на Савур-Могилі високий і натхненний, достойний кобзарської слави. Стоїть і дивиться — не надивиться на свою Україну.

Ольга Лубська

ДРУГЕ НАРОДЖЕННЯ КОБЗИ

З давніх-давен побутував на Україні музичний інструмент, що звався кобзою. Він зафіксований на численних малюнках, в народних піснях, згадується про нього у легендах та переказах. Але й нині навколо кобзи точиться багато різних припущень, непорозумінь, а то й справжніх фальсифікацій.

Сьогодні на Україні існує декілька зразків музичних інструментів, які певна частина фахівців вважає кобзами. Один з тих зразків, що створений на основі російської домри, і використовується у ансамблях та оркестрах. Другий — подібний до гітари.

Чи є підстави стверджувати, що оті музичні "мутанти" мають хоч якесь відношення до українського народного музичного інструментарію? Безперечно, що ні! Тому, що музичні інструменти можуть існувати тільки маючи безперечні ознаки самостійності: а) конструкцію, б) стрій, в) спосіб гри. Вищеперелічені музичні інструменти не відповідають отим вимогам за двома компонентами: строем та способом гри.

Чи є на Україні кобза? Так, існує. Саме таким зразком є кобза Остапа Вересая, яка документально зафіксована у працях М. В. Лисенка: "Характеристика особливостей українських дум і пісень у виконанні кобзаря Вересая", "Народні музичні інструменти на Україні", та нотних прикладах.

Порівнюючи кобзу з іншими зразками старосвітських бандур, ми бачимо, ще за конструкцією цей інструмент відмінний від них своєю симетричністю побудови та зовсім невеличкою кількістю приструнків (шість). За строем (соль, де, ре, соль, ля, ре — на грифі, соль, ля, сі, додіз, ре — на приструнках) кобза теж не має аналогів серед бандур. За способом гри кобза є представником лютнеподібного музичного інструментарію. Для того, щоб видобути певну висоту звуку, потрібно вкоротити довжину струни притискаючи її до грифу інструменту.

Отже, за усіма компанентами, кобза Вересая безперечно має право на життя.

Але стоп! Давайте все таки спробуємо розглянути деякі "архаїчні примітиви" та проаналізувати, на прикладі процесу відродження кобзарства, що ми надбали і, що ми згубили, у цій війні із самими собою. А загубили ми дуже багато. Наприклад, народну бандуру.

Інструмент з такою назвою і сьогодні існує на Україні. Виготовляє його Чернігівська фабрика музичних інструментів. Вона в цілому задовольняє потреби музичних шкіл, училищ, студентів консерваторій, інститутів культури тощо... Цей інструмент створений у 46-50-их роках майстром І. Склярком з метою зробити бандуру, яка б відповідала вимогам академічної школи. Такий новий, унікальний інструмент був створений, але то вже була не народна бандура. Тому отут потрібно остаточно, раз і назавжди, зробити розмежування між академічною бандурою радянської виконавської школи та старосвітськими інструментами із збереженою Г. К. Ткаченком неповторною зінківською школою гри, що й була одним з

компонентів справжньої кобзарської науки.

Стародавні бандури завдяки саме конструкції, строю оберігали традиційний репертуар від асимілятивного процесу з іншими псевдо-народними творами, що будуються на зовсім іншій європейськоладовій структурі і на сьогоднішній день, старосвітські інструменти як лакмусовий папірець відкоремлюють прадавню пісню від більш пізньої романсовоаматорської творчості. Бандура строїлась до голосу кожного окремого виконавця і тим оберігала цей, суто індивідуальний жанр від різних проявів "колективізації" та інших форм музикування. Індивідуальність виконавця — це одна з найхарактерніших рис кобзарства. Система та спосіб гри були направлені на розкриття можливостей співака, хоч говорити про спів, в розумінні сучасної академічної вокальної школи, повністю помилково.

Як свідчив "патріярх" зінківської науки, Г. К. Ткаченко: "У кобзарів не було співу, у них було переживання". Навіть ті виконавці, хто користувався голосом як самоціллю, підлягали суворому осуду з боку цехових пан-отців і, навіть могли лишитися визівки, тобто можливості працювати. Тому виконання дум та пісень у кобзарів більше йшло від розуму та серця, ніж від потужностей голосових зв'язок. Завдяки досить суворій дисципліні кобзарських шкіл, а також певній консервативності самого інструменту, до нас і дійшов властиво традиційний репертуар, якому академічна школа так і не знайшла альтернативу.

Ще один загублений інструмент — наша славнозвісна Кобза. Єдиним зразком, що має документальне свідчення може бути кобза описана у праці М. В. Лисенка "Характеристика особливостей українських народних дум, пісень, виконуваних кобзарем О. Вересаєм", а також "Народні музичні інструменти на Україні". Всі інші, домрогітарні зразки не мають документального підтвердження і тому розглядати ті аматорські витвори немає ніякої потреби.

Кобза О. Вересая відмінна від домри, гітари, балалайки і, особливо, бандури, за такими особливими компонентами:

1. конструкцією, 2. строєм інструменту, 3. способом гри.

Кобза О. Вересая — симетричної будови лютнеподібний інструмент, що має шість струн на грифі та шість приструнків. Подібний музичний інструмент зафіксований також у праці Д. Яворницького "Історія запорізьких козаків". Відсутність ладків на грифі дозволяє видобувати не тільки півтонову хроматику, але й чвертьтонові ладові сполучення, що наближає інструмент до деяких зразків давньосхідного музичного інструментарію. Ось тут стає зрозумілою теза про становлення української культури на розі Сходу та Заходу. Кобза О. Вересая якраз і є унікальний зразок цього синтезу.

Торбан. Відродженням цього інструменту, в першу чергу, можна подякувати знову ж таки М. В. Лисенку, який у праці "О торбане и музыке песен Видорта", описав його стрій, конструкцію, спосіб гри та подав нотні зразки музичних творів. Торбан, теорбан чи, як говорили в народі — панська бандура — розкриває зовсім невідому досі сторінку музичної культури української шляхти. Аналізуючи на практиці цей інструмент, можна без сумніву стверджувати його європейське походження, з вкрап-

ленням суто українського винаходу — приструнків. За способом гри торбан об'єднав два попередні інструменти — кобзу та бандуру, але будучи конструктивно набагато складнішим від своїх попередників, потребував більше часу для опанування гри, через це, певно, й не поширився серед простого народу, так і залишившись елітарним музичним інструментом. Тим паче, що музиканти не тільки співали під супровід торбану, але й танцювали. В праці Русова "Торбанисти Грегор, Казтан и Франц Видорты", читаємо: "...видел шестерых надворных казаков, обученных игре на торбане и танцам, которыми сопровождалась эта игра" і далі: "Танцы эти (14 фигур казака, между которыми были и "впрысяды")".

Коротенька характеристика кобзарського інструментарію потрібна для зрозуміння тієї широкої палітри музичної виразності притаманної українським бардам, яка була однією із складових частин кобзарства.

Разом із знищенням російським царатом низового козацтва почався занепад і кобзарської діяльності. Якщо в численних народних зображеннях козака-Мамає ми не бачимо жодного незрячого співця, то описи кобзарів останніх століть подають лише сліпців, для котрих спів та гра були, в першу чергу, способом існування. Тому "жебрацький" період кобзарства потрібно розглядати як досить своєрідне явище за певних соціально-політичних умов на Україні, але не роблячи з нього аксіоми.

Зовсім іншим було кобзарство за часів низового козацтва. "Кобзарь у запорожцев был хранителем заветных казацких преданий, "живописателем лыцарских подвигов", иногда первый лекарь больных и раненых, иногда освободитель невольников из плена, иногда поджигатель к военным походам и славным подвигам низовых молодцов. Кобза, по понятию казаков, и выдумана самим Богом и его святыми, и от чего она и была у них в такой чести" (Д. І. Яворницький "Історія запорізьких козаків").

Кобзарство і бере свій початок від тієї волі душі та тіла, але скероване великою самодисципліною, що була характерною для лібейських та кобзарських братств і цехів. Ця дисципліна скерована чіткою авторитарною силою, а базується на глибокому філософському розумінні світу, тих вікових знань, що передавалась саме в усній формі від пан-отця (вчителя) до своїх учнів. Не всі виконавці були носіями традицій та законів життя, а саме ті, хто був найбільш духовно та інтелектуально вдосконалений. Такими на Україні й були характерники — люди, що могли матеріалізувати свою уяву. Оті прадавні провидці, віщуни, лікарі, астрологи, воїни, мандрівні музики усю свою діяльність і об'єднали під загальною назвою — КОБЗАРИ. Козак-Мамає і є ілюстрацією того збірного образу. Саме оті малюнки і збагачують уяву щодо прадавнього козака-музиканта, характерника-кобзаря. Навіть у тих, не дуже досконалих зображеннях відчувається тенпорити його дивного Ладу, гармонійність Мамаївського образу. Наче з космосу звучить тихий, трохи одноманітний супровід, що заспокоює невтішену душу, а розсудливий голос живицею гоїть найболючіші рани, відкриває серце для любови та розуміння суті життя. Чим більше вдивляєшся в ті дивні риси обличчя козака-Мамає, тим більше починаєш прислухуватися до самого себе, до свого Я, і підсвідомо приходить розуміння отих дивних хвиль мамаївського Ладу, наче з марева поступово вимальовується шлях до Істини-Бога. Легенда

В. Кушпет з кобзою.

говорить — кобзу створив Всевишній, а кобзар, в кращому розумінні цього слова — є посередник між Господом і нами, людьми. Тому говорити про кобзарів, лише як співаків-музикантів, все одно, що не говорити нічого. І не дивно, чому сталінська машинерія одними з перших винищила тих останніх носіїв народного духу, а штучно створений вакуум заповнила академічними виконавцями з консерваторською освітою та партквитками у кишені. Під гаслом боротьби за високий художній рівень, назавжди була похована найголовніша риса, притаманна саме кобзарству — його Світогляд. Розглядаючи бандуру як самоціль, створивши інструмент з досить складною для опанування школою гри і тим самим штучно створивши його елітарним, засновники академічної школи, на жаль, не думали, — а що ми втрачаємо? Чи можливо порівнювати не порівнювані речі, — хай і блискуче є віртуозне виконання Баха, Бетховена, Моцарта, Бортнянського з прадавніми думами, псальмами, кантами, баладами, а головне з тією святою місією, даною кобзарству Найвищою інстанцією.

Відродження інституту кобзарства — дуже складна проблема, яку на консерваторському рівні вирішити неможливо, оскільки академічна школа має свою направленість і свої завдання. Але без високопрофесійних фахівців ця проблема також не буде вирішена. Тільки об'єднавши зусилля фолкльористів, етнографів, музикознавців, які спробують глибоко з'ясувати і зрозуміти, що ж таке КОБЗАРСТВО, а потім створити передумови для відродження цього дивного явища. Не зрозумівши надзавдання кобзарства — служиння вищій ідеї, ми можливо будемо мати блискучих бандуристів-вокалістів, інструменталістів, але навряд чи підуть Україною справжні кобзарі.

"ЙОГО ПОСАДИЛИ ЗА БАНДУРУ..."

В східній частині Краснодару розкинулася старокозацька станиця Пашківська. Заснована вона в 90-их роках XVIII сторіччя і на сьогодні злилася з містом. Станиця немов би акумулювала й зосередила кращі народно-митсецькі традиції кубанського краю. В час бурхливого національного відродження в ній зарясніли українські мистецькі інституції, процвітало аматорське драматичне, хорове й музичне мистецтво, а народні звичаї й традиції тяглися неперервним ланцюгом ще з часів славної Запорізької Січі, з теренів наддніпрянського козацького краю. Кобзарська спадщина станиці Пашківської не була винятком, її глибокі коріння сягали в козацькі, князівські, дохристиянські часи.

Сьогодні ми не можемо поіменно назвати всіх тих кобзарів-бандуристів, які першими ступили на землю станиці Пашківської, але цими іменами рясніє кінець XIX- початок XX сторіч. У їх числі досить відомі Михайло Горіх, Ізот (Зот) Діброва та його донька, Сава та Хведір Діброви, Міняйленко, Кузьма Німченко, Настя Сотниченко, Свирид Сотниченко, Тарас Строкун, брати Антін та Олексій Чорні, Василь Шевченко... До цієї когорти належить і ім'я Петра Івановича Гузія (1903-1937) — відомого в рідній станиці та Краснодарі бандуриста, актора-аматора та кооператора.

За родинними переказами його предки переселились в станицю з Великої України, дід і батько — уродженці станиці Пашківської. Про дитячі й піддліткові роки та освіту майбутнього бандуриста відомостей не маємо. Трудовий шлях розпочав у станичній конторі райспоживспілки, а увесь вільний час присвячує аматорському мистецтву. Активну участь бере в українському драмтеатрі, де створює цілу галерею сценічних образів. Як згадує його небога Гетьман Катерина Іванівна, вистави й концерти проходили щотижня в суботу або неділю в станичному Народному домі. Петро Іванович був завжди їх неодмінним учасником. Ще з дитинства захопився козацьким музичним інструментом бандурою. З затамованим подихом слухає виступи місцевих кобзарів, але вчитися грати на омріяній бандурі розпочинає значно пізніше, коли вдалося придбати власний інструмент роботи станичного майстра. Зараз ця бандура зберігається у фондах Краснодарського Державного історико-археологічного музею-заповідника під інвентарним номером 8302.

Модель бандури Гузія віжзначається виключною оригінальністю. Корпус-спідняк — симетричне коло з окоренка старезної дикої груші. В самому центрі ялинової деки кругла розетка-голосник. З лівого й правого боку від неї ще по одній маленькій розеточці. У верхню частину корпусу вмонтовано гриф, він вибраний, тобто має з тильного боку порожнину, накриту продовженням деки з маленькою

розеточкою-голосником для підсилення тембральности й гучности бутів (басів). Особливістю конструкції є те, що приструнки і басы кріпляться не до підструнника та щоки (шемстока), а до металевої трубки діаметром в два сантиметри, яка іде суцільним колом по окантовці корпусу з вигином по краю грифа. Стрій бандури діатонічний. Басів 13, приструнків 27. Корпус вибраний.

Ще свого часу художній керівник Державної заслуженої капели бандуристів УРСР Олександр Мінківський (очолив капелю після війни з 1946 року) перед майстрами висловив думку про можливість впровадження дюралімінієвої основи в корпус бандури. Але ця ідея була вже реалізована ще в 20-их роках народним бандурним майстром з станиці Пашківської. Та, на жаль, цей винахід не набув поширення.

Придбавши довгожданний інструмент, Петро Гузій негайно приступив до його опанування. Першим його вчителем і кобзарським наставником став уже добре відомий бандурист Зот Діброва. Згодом Петро Іванович щедро послуговується консультаціями й інших бандуристів станиці. Виробляє власний виконавський стиль. Він не став бандуристом-концертантом, як його колеги Канон Безчасний (1884-1967), Канон Йорж (1898-1963), Кузьма Німченко (1899-1973), Роман Чобітько (1894-1974), Пантелеймон Шемет (1905-1984) та багато інших. Його полем діяльності стала рідна станиця та сцени Краснодару і його околиць. Як бандурист-співак, він був постійним учасником щотижневих вистав і концертів, які відбувалися у Народному домі, його регулярно запрошували у станичні та краснодарські школи, з бандурою не розлучався і в сімейному колі. Така відносно неширока географія його виступів вимагала систематичного поновлення репертуару, хоча опрацьовував він його не так для виступів, як за велінням серця: кожную знану й почуту нову пісню хотілось "покласти на струни".

Особливе призначення випадало бандурі Гузія у драматичних виставах. Він не лише виконував ролі з бандурою по ходу п'єси ("Богдан Хмельницький" М. С. Старицького, "Невольник" М. Кропивницького та інші), а й зокрема озвучував вокально-хорові номери у виставах, насамперед у таких відомих як "Наталка Полтавка" М. Лисенка, І. Котляревського "Запорожець за Дунаєм" С. Гулака Артемовського, "Катерина" М. Аркаса тощо. Часто супроводжував танцювальні номери вистав, як сам, так і в складі троїстих музик.

П. Гузій мав типовий кобзарський репертуар, основу якого складали українські народні пісні та танці, у тім числі народні пісні, поширені на Кубані. Найбільшим успіхом користувались у його виконанні історичні думи, яких він знав, за свідченням доньки й племінниці, декілька. З особливою любов'ю ставився кобзар до народних пісень на вірші Тараса Шевченка, творчість якого користувалася глибокою шаною в кубанського громадянства. Книга

"Кобзар" ще до Другої світової війни була майже в кожній хаті українців Кубані. Як новітній кобзар, Гудзій користувався і нотною літературою для розширення свого репертуару. В його квартирі, де зараз мешкає племінниця, зберігаються нотні видання Я. Д. Бігдая ("Песни кубанских казаков для одного голоса и хора с аккомпаниментом ф-но. — М., 1896-1898. Вып. 1-14") та Г. М. Концевича ("40 Малороссийских трехголосных песен". — Екатеринодаръ, 1910 г.") та інші.

За багатогранну довгорічну культурологічну діяльність та патріотичні переконання, за палку любов до України і кобзарського мистецтва Гузій П. І. Був "арештований органами НКВД 1 грудня 1937 року по обвинуваченню в причетності до контрреволюційної повстанської організації. Рішенням трійки УНКВД Краснодарського краю від 6 грудня 1937 р. Присуджений до розстрілу. Загинув 23 грудня 1937 р. в м. Краснодарі". (Дані управління федеральної служби безпеки по Краснодарському краю від 3 січня 1926 р. за №№ 1 (№) 6-1 за підписом заступника підрозділу УФСБ В. А. Хроля).

Про причини арешту Петра Івановича у родичів була власна думка. Так, його небога Катерина Гетьман автору цих рядків сказала: "Дядю Петра посадили за бандуру. Ми її тоді як заховали на горищі, так нікому і ніколи й не показували. Боялись, щоб і нас не посадили". І лише в 1989 році бандуру було передано в Краснодарський історико-краєзнавчий музей.

Родичі довго вірили, що Петро Іванович живий і, можливо, з подачі того ж НКВД були переконані, що він відбуває покарання на Біломорканалі, позаяк це була найсумнозвісніша після Соловків ділянка ГУЛАГу. Віра — вірою, а від посадженого ні слуху, ні духу. Мати бандуриста Берейша Олександра Яківна та дружина Гузій Євдокія Іванівна звертались в Краснодарський крайовий суд з марною надією дізнатись про його долю від радянського "правосуддя". Суд видав довідку за № 44-К-370 від 25 грудня 1956 року такого змісту: "Справа по обвинуваченню Гузія П. І. Переглянута судом. Постановою Президії Краснодарського крайового суду від 15 грудня 1956 року Постанову Трійки НКВД по Краснодарському краю від 6 грудня 1937 року по відношенню до Гузія П. І. 1903 р. народження відмінити і справу виробництвом припинити через відсутність складу злочину". І явно знаючи, що підсудний розстріляний півтора десятка років тому, з езуїтською псевдоосвідомленістю радять рідним покійного: "Про місцезнаходження Гузія П. І. Треба звернутись до УКГБ Краснодарського крайового суду. В. о. Голови Краснодарського крайового суду В. Матижев". Даною постановою Гузія П. І. реабілітовано, тобто визнано безневинним і необґрунтовано притягненим до кримінальної відповідальності.

Безглуздість обвинувачення Петра Гузія очевидна і типова. Так, наприклад, сучасника Гузія бандуриста і бандурного майстра із станиці Саратівської Миколу Вереса теж обвинуватили в

"причетності до контрреволюційної повстанської організації". Отже, як бачимо, провадилось тотальне планове винищування української національно свідомої громадськості, і то не лише по всій українській етнографічній території, а й за її межами — на Сірому та Зеленому клинах, Поволжі тощо.

Після двохрічних домагань (1995-1996 рр.) я так і не був допущений до особових справ репресованих кобзарів-бандуристів Кубані, таких як Конон Безчасний, Микола Верес, Іван Гавриш, Петро Гузій, Степан Жарко та кобзарський батько Микола Богуславський. Але й подані скупі виписки Службою безпеки красномовно засвідчують типовість, нещадність і жорстокість репресій, що застосовувались радянським тоталітаризмом до національно свідомих митців і аматорів.

Петро Гузій — бандурист і актор-любитель — був звичайною творчо обдарованою людиною, небайдужою до української національної культури. Ніколи не належав ні до яких антиурядових угруповань, ніякою антидержавною діяльністю не займався. Працював, як і всі, а за покликом душі знаходив своє самовираження в музиці й аматорському драматичному мистецтві. Та для більшовицького режиму й цього було досить, щоб сфабрикувати злочин і знищити життя у розквіті сил.

м.Ялта, 1996 р.

Олег Созанський і Тарас Назуркевич.

УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНА ФІЛАРМОНІЯ З ОДЕСИ В КАЛІФОРНІЇ

Одеська філармонічна оркестра відіграла зворушуючий концерт в аудиторії Атертон в Стоктоні в суботу 14-го березня 1998 року. День перед тим відбувся концерт тієї ж оркестри в Сан Франціско в Дейвіс Гол і день після того в Сакраменто.

Одеська філармонічна оркестра — це велика оркестра, яка має великий відділ смичкових інструментів з майстерними виконавцями і такими ж досвідченими музикантами в інших відділах. Разом вони винагородили слухачів цікавою програмою творів Рейнгольда Глієра, Юрія Олійника та Сергія Рахманінова.

Оркестрою диригує Гобарт Ерл — американець, який народився в Венесуелі. Ця сполюка являє собою чи не найкращу можливість політично співпрацювати Америці з Україною і в той же час насолоджувати слухачів музичною культурою на найвищому рівні.

Диригент Ерл почав свою співпрацю з цією оркестрою як гість, запрошений диригувати нею в 1991-му році і вже в 1992-му році став її сталим музичним керівником. Разом вони відбули музичне турне по цілому світі, вклбчаючи більшість європейських держав, Австралію, Канаду і Америку. За його заслуги для України він нагороджений званням заслужного артиста України.

Під його провідом оркестра здобула високе признание від критиків у всіх державах де б вони не виступали.

Славянські оркестри завжди захоплювали західних слухачів їхнім своєрідним звучанням. Його легше почути, ніж описати словами. Отже, славянський звук смичкових інструментів є часто глибший ніж звук який ми чуємо у західеіх країнах, а також часом тепліший, з ніжним, майже задимленим забарвленням. Мідні і дерев'яні відділи здаються більш лагідними, немов у віддалі. Валторни типічно вирізняються своїм “вібрато”. В Одеській філармонії це вібрато не було помітним, в порівнянні з іншими славянськими оркестрами. На загал, їхній звук був інакший, огортаючий, теплий, повний і сердечний.

Програма в Стоктоні не включала 2-ї симфонії Гансона, яку оркестра виконувала в Сан Францісео і в Сакраменто, отже підхід до музики був дещо відмінний. “Танок Запорожців”, “Безмежні Степи” і “Гопак” з балету “Тарас Бульба” Глієра, хоч не числяться його найкращими творами, показали повні мелодій і різнобарвних відтінків з чітким виконанням, ритмічним поривом і з бездоганим форте.

Після Глієра була відіграна прем'єра Концерту № 4 “Трипільського” для бандури з оркестрою композитора Юрія Олійника, який живе в Сакраменто, Каліфорнія.

Пан Олійник народився в Україні. Він прибув до Америки в 1950-тім році після втечі від російсько-радянської армії через Австрію і Німеччину. Він закінчив музичні студії в Клівлендському Музичнім Інституті і в Кейс Вестерн Резерв Університеті і тепер викладає музику в Американ Рівер Колледжі в Сакраменто.

Солісткою на бандурі була Оля Герасименко Олійник, дружина композитора, яка також народилася в Україні. Вона закінчила музичні студії в консерваторії імени Лисенка у Львові і консерваторії імени Чайковського у Києві. Концертна бандура, на якій вона грає, це інструмент запроектований і ручно зроблений її батьком Василем Герасименком, професором бандури у Львівському вищому музичному інституті (перейменована консерваторія). Ця має 65 струн. Звук бандури — ніжний і може легко бути покритий оркестрою. Оркестрація композитора, одначе, це передбачила і диригент також відповідно простосував оркестру, так що відповідний баланс був досягнений. Сама музика є традиційна, написана в тональних гармонічних сполуках з додатком старовинної модальності. Одна мелодія швидко чергується з іншими мелодійними елементами під час трьох-частинного твору, який зразу припав до вподоби. Оля Олійник — це справжній віртуоз на цьому інструменті, якого ми хотіли б з приємністю частіше почути!

Після перерви програма була завершена Симфонією № 2 С.Рахманінова в мі мінор, Оп. 27 (1907). Ця композиція, яку часто виконують великі світові оркестри (як наприклад, Філадельфійська оркестра), це “трудний горішок до розлушення” з декількох причин. Молоді довгі, і вимагають великої концентрації, форма є радше рапсодійною, ніж традиційно симфонічною і ритмічна фактура на загал є незмінною. Одначе, якщо цей твір відіграти з симпатією і виразністю, він довго залишається в пам'яті і сягає глибоко в емоції слухача.

Під проводом Гобарта Ерла гарні оркестральні моменти чергувалися один за другим, так що виконання перетворилося в дійсну “музичну подію”. Велика заслуга в цьому належить смичковим інструментам і ритмічною прецизністю цілої оркестри. Отже, коли Гершвін є автентичним в руках Нью Йоркської філармонічної оркестри, то тут відчувалося, що ми чули дійсно “славянського” Рахманінова. Сказати, що слухати цей концерт було приємністю не вистарчає. Було б рівнож цікаво почути славянський підхід до симфонії Говарда Генсона, особливо тому, що він був деканом консерваторії, яка тепер є в Стоктоні — самотнє місто, де його твір пропущено.

Оля Герасименко Олійник.

Дякуємо Одеській Філармонічній оркестрі за прекрасний музичний вечір і пану Ерлу за знамениту працю, яку він проводить. Чекаємо на їх поворот в скорому часі.

Джордж Бакбі

(Критик Джордж Бакбі – професор музики і в минулому диригент симфонічної оркестри в Стоктоні, Каліфорнія.)

Звернення до всіх українців

Нас, свідомих українців, в Північній Каліфорнії є дуже мало, тому дуже ПРОСИМО ПРИСИЛАТИ ПОЖЕРТВИ, які можна відтягати від Ваших податків, до ТОВАРИСТВА ЗБЕРЕЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ СПАДЩИНИ ПІВНІЧНОЇ КАЛІФОРНІЇ, яке було одним із спонзорів із повище згаданих концертів.

Помимо великих зусиль і великих артистичних успіхів, ми не були спроможні вповні заплатити Одеській Філармонічній Оркестрі, щоб допомогти їм з видатками на дорогу, готелі і поворот до дому. Також їхній концертний зал, який був одним з найкращих в Європі — потребує ремонту.

Пожертви просимо присилати на:

Ukrainian Heritage Club of Northern California (UHC of NC)

з приміткою “Odesa Philharmonic Fund”

5253 Glancy Drive, Carmichael CA 95608-5458, USA

При тій нагоді хочемо згадати що пан Михайло Цар, пані Тамара Городиська та пані Оксана Саливен (члени організаційного комітету) заслуговують на нашу щирю подяку за їхню жертвенну працю в організації концертів.

*Товариство Збереження Української Спадщини
Північ. Каліфорні*

МОЛИТВА МАТЕРІВ УКРАЇНИ

Боже всемогутній! Отче Вседержитель!

Моляться до тебе матері земні:

О пошли нам розум, як у світі жити,

Щоб ніколи більше не ховать синів...

Щоб дочасно діткам в землю не лягати,

Хай не плачуть кривно квіти у траві,

Щоб дітей у щасті сповивала мати

І єднались Богом мертві і живі.

Боже милостивий! молимося до Тебе:

Спопели у душах розврат, люте зло!

Щоб розквітлу Землю обіймало Небо

І піснями Щастя у світах гуло!

Пресвятий наш Боже! Матінки-Вкраїни

Душу піснетворчу з смерті воскресі!

І Любов правічну в кожної дитини

Оживи! наповни полум'ям краси!

ВІДБУВСЯ РІЗДВ'ЯНИЙ КОБЗАРСЬКИЙ СЕМІНАР

Від 21 до 28 грудня 1997 року в приміщеннях залі церкви св. Петра і Павла в Скарборо відбувся Різдв'яний кобзарський семінар. Ідеєю організації такого семінару вже довгий час носився відомий у діаспорі бандурист і педагог Віктор Мішалов. Та до реалізації цієї ідеї дійшло лише тоді, коли знайшлася група людей, яка була готова перевзяти на себе цей проєкт. Безпосередньо до організації Різдв'яного Кобзарського семінару спричинилися Леся Гузар з парафії св. Петра і Павла зі Скарборо та Оксана Рева з парафії св. Володимира при вулиці Bathurst. Їм помагали батьки дітей, які брали участь у семінарі. А діти прибули на кобзарський семінар майже з цілої північної Америки: Торонто, Скарборо, Пікерінг, Сент Кетрінс, Гамільтон, Вініпег, Клівленд (Огайо), Парма (Огайо), Чікаго...Всього 43 дітей взяло участь у курсах.

Та найбільшу працю на семінарі зробили викладачі **Віктор Мішалов** з Торонта, **Юліян Китасти** з Нью Йорку та **Володимир Войт** з Кижва, які викладали гру на бандурі а **Ляриса Стельмашенко** вчила спів. Їм допомагала і Роксоляна Мішалов з Києва.

Протягом восьми днів скільки тривав семінар діти з різних частин Канади і США стали одною великою кобзарською родиною. Вони надзвичайно полюбили бандуру і були готові важко працювати, щоб чим краще засвоїти гру на цьому суто українському інструменті. А чого навчилися діти могли показати на кінцевому концерті в неділю 28 грудня. В концерті виступили всі учасники семінару у складі Молодечої капели бандуристів ім. Григорія Китастого, яка від часу існує в Торонті. Капеля виконала твори “Отче наш”, “Запорізький марш”, “Ой чорна я си чорна”, “Повстанська пісня”, “Ой у полі могила”, “Сонце низенко”, “Канон у Ре”, “Щедрики”, “Дударик”, “Щедрий вечір”, “Жито мати”, “Ой у полі вишня”, “Ой чий же це двір”, та інші. Виступили і солісти Ярослав Ковальчик з твором “Пливе човен” С. Баштана, Євген Дорош виконав народну пісню “Ой на горі вогонь горить” у обробці Володимира Войта, Леся Михальська виконала твір К. М'яскова “Як би мені черевички” а Юрко Петлюра виконав твір “Марина — варіяції” Гр. Гембера. Виступили і малі групи учасників курсу. Вони виконали такі пісні: “Подоланочка” — Гання Гузар і Семенка Мекбрайд та Катруся Ляхович, “Ой на горі жито” — Наталка Котовська і Андріяна Репенда, “Галя по садочку ходила” — Маруся Писанюк і Наталка Гринів, “Сонсе низенько” — Дем'ян Сніг, М. Коетюк (супровід Ю. Петдюра), “Ой ти дівчино заручена” — Лариса Пашин, Христина Пашин, Михайлина Боднар, Павлина Боднар (супр. Ю. Потлюра), “Там де Ятрань круто в'ється” — Наталя Ляхович, Юля Скляренко (супр. В. Войт), Сонце низенько”

— Іван Дусановський, Андрій Стівентон, Марко Замрій та Кирило Рева, Богдан Кошіль і Роман Дорош, “Веснянка” — Катруся Микитин, Катруся Ляхович, Ганна Гузар (супр. Лю Михайльська).

Отже програма була насправді багатою і насиченою. Та наша молодь її засвоїла. Концерт викликав велике зацікавлення любителів музики а особливо бандури. На залі, крім інших були наявні Президент УНО Канади Марія Підкович і голова Шкільної Ради КУК Торонто Люба Зарска.

Під час проведення Різдв'яного Кобзарського семінара відбувся і фестиваль бандурного мистецтва в Інституті св. Володимира. Фестиваль складався із сольових концертів відомих бандуристів і педагогів Віктора Мішалова, Юліяна Китастого і Володимира Войта. Відомі бандуристи виконували маловідомі українські історичні пісні, та власні твори. В окремий спосіб закарбувався концерт Володимира Войти, члена відомої Капелі бандуристів ім. Григорія Майбороди з Києва. Він виконував старовинні українські історичні пісні у власній обробці а під кінець концерту публіка мала неабияку насолоду: всі три бандуристи виступили разом як тріо. До цих пір ми могли часто бачити тріо бандуристок а це вперше ми бачили тріо бандуристів, та ще таких славних. Своїм виступом вони зачарували публіку.

Вже стало традицією, що в день після Маланки голова Шкільної ради КУК міста Торонта Люба Зараска у своєму домі влаштовує гостину, під час якої відбувається збір коштів на якусь вибрану ціль. Цього року кошти збиралися частинно на діяльність Конгресу Українців Канади відділ Торонто а частинно на діяльність Молодечої капелі бандуристів ім. Григорія Китастого. Під час вечора перед зібраними виступили члени Молодечої капелі а також і її керівник маестро Віктор Мішалов. Їх виступ був сприйнятий теплими оплесками. Було видно, що українське Торонто підтримує збереження і розвиток такої важливої ланки нашої культури, якою є бандура.

Сподіємося, що Різдв'яні Кобзарські семінари в Торонті стануть традицією. Вони будуть запорукою, що кобзарське мистецтво у діаспорі має свою майбутність.

Михайло Ляхович

Учасники семінару. По середині Віктор Мішалов.

The Review:

ODESSA PHILHARMONIC ORCHESTRA. Hobart Earle, Conductor; Ola Herasymenko Oliynyk, Bandurist

The Odessa (Ukraine) Philharmonic Orchestra offered an exciting concert at the Atherton Auditorium in Stockton, California, on Saturday March 14, 1998. This concert was preceded by a concert in San Francisco (Davies Symphony Hall) and followed by one in Sacramento.

The Odessa Philharmonic is a large ensemble generously populated with strings, all of whom possess fine technique and versatility, as do the other sections of the orchestra. Together, they gave a richly rewarding program including works by Reinhold Gliere, Yuriy Oliynyk, and Sergei Rachmaninoff.

The orchestra is conducted by Hobart Earle, an American conductor born in Venezuela. The combination represents, politically, the finest to be hoped for in Ukrainian-American cooperation and understanding, and musically a high level of achievement which provides an audience with great satisfaction and delight.

Mr. Earle began his association with this orchestra as Principal Guest Conductor in 1991, and assumed the post of Music Director in 1992. Together, the orchestra and its conductor have toured in many countries as far afield as Australia, the USA and Canada, as well as several of the central European countries. Because of his fine work, Mr. Earle has been awarded the title Distinguished Artist of Ukraine. Under this conductor's direction the orchestra has achieved a high level of performance recognized wherever the orchestra appears.

Slavic orchestras have always fascinated Westerners because of the difference in sound the players produce. This is easier heard than described. The Slavic string sound is often deeper than the western sound, sometimes warmer, with a gentle "smoky" quality to it. The brass and winds often seem somewhat mellower, perhaps a little subdued. Most typically one hears a very pronounced "vibrato" in the French horn section. In the Odessa orchestra, this vibrato was not as pronounced as expected from recordings by other Slavic orchestras. The total sound, while different, is enveloping, warm, full of heart.

The program (without the Hanson 2nd Symphony, which was played in San Francisco and Sacramento) required the orchestra to react in several different ways. The opening Gliere pieces (Dance of the Zaporizhians, The Boundless Ukrainian Steppe, and Whirlwind from the ballet TARAS BULBA), were not the strongest works from Gliere's workshop, but were full of melody and color, which the players etched clearly and with fine rhythmic sense and a forte of top quality.

Following Gliere came the world premiere of CONCERTO No. 4 FOR BANDURA AND ORCHESTRA, "Trypillian" by the Sacramento composer, Yuriy Oliynyk. Mr. Oliynyk was born in Ukraine. He came to the United States in 1950, after fleeing the Soviet-Russian army through Austria and Germany. He is a graduate of the Cleveland Institute of Music and Case Western Reserve University, and currently teaches at the American River College in Sacramento. Bandura soloist was Olga Herasymenko Oliynyk, also born in Ukraine, and wife of the composer. She holds degrees from Lviv Lysenko Conservatory and the Tchaikovsky Conservatory in Kyiv. Her bandura is handmade by her father, and uses 65 strings covering five octaves. The bandura sound is often gentle, and might easily be swallowed by the orchestra. The composer's orchestration took this into account, as did the conductor, and a good balance was achieved. The music is traditional in sound, couched in standard harmonic terms, flavored with some modality. One melody tumbles out after another in this three movement work,

which pleased the audience a great deal. Ola Oliynyk appears to be a real virtuoso on this instrument, an instrument which is would be a pleasure to hear more often!

Following intermission, the program concluded with Rachmaninoff's SYMPHONY No. 2 IN E MINOR, OPUS 27 (1907). This work, a concert favorite often played by major orchestras (such as the Philadelphia Orchestra), is a difficult nut to crack for several reasons. The melodic lines are long and require great intensity, the form seems more rhapsodic than traditionally "symphonic", and the over-all rhythmic effect is somewhat unvaried. Yet, when played with understanding and sympathy, the work lingers long in the memory and hits deep into the emotions. One fine orchestral moment after another was achieved under Hobart Earle's direction, so that the performance was a real "event". In part, the success of this reading was due to the large number of strings, and the rhythmic precision of the whole ensemble. Much as we would regard Gershwin as played by the NY Philharmonic to be "genuine" American music, here we had the feeling that we were hearing truly "Slavic" Rachmaninoff. To say it was a treat would be to understate the matter. It would have been exciting to hear what the Slavic temperament would have made of middle-America farm country Howard Hanson, especially since he had been Dean of the Conservatory of Music which is now located in Stockton, the only town in which the orchestra did not play his symphony!

Thanks to the Odessa players for a wonderful evening of top-rate music-making and Mr. Earle for doing such a fine job with them. Welcome back – don't stay away too long!

George Buckbee

Mr. George Buckbee is a professor of music and former conductor of the Stockton Symphony Orchestra.

The Ukrainian Heritage Club of Northern California is hereby appealing to all Ukrainian Americans for tax deductible donations in order to help cover the expenses connected with the concerts of the Odesa Philharmonic Orchestra in Northern California. We have a very small Ukrainian community and need your support to raise the necessary money for the Orchestra's travel expenses and repairs of the symphony hall in Odesa which is one of the finest auditoriums in Europe.

Please send your donations to:

***THE UKRAINIAN HERITAGE CLUB OF
NORTHERN CALIFORNIA (UHC OF NC)
5253 GLANCY DRIVE
CARMICHAEL CA 95608-5458 USA***

We also wish to thank Mr. Michael Car, Mrs. Tamara Horodysky and Mrs. Oksana Sullivan for their help in the organization of the above concerts.

Ukrainian Heritage Club of Northern California

**УКРАЇНСЬКА
ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА
КООПЕРАТИВА
«САМОПОМІЧ»**

в Нью-Йорку

вітає

СЛАВНУ КОБЗАРСЬКУ РОДИНУ

**з її небуденними успіхами в праці
над збереженням кобзарського мистецтва —
гордості українського народу,**

висловлюючи зокрема найвище признание

НАШІЙ МОЛОДІ,

що з посвятою включилася в ряди

КОБЗАРСЬКОГО БРАТСТВА

★ ★ ★

Ця найстарша й найбільша

УКРАЇНСЬКА КРЕДИТІВКА В АМЕРИЦІ

все готова

служити усіми банковими послугами

НАШИМ БАНДУРИСТАМ ТА ЇХНІМ РОДИНАМ

на найбільше корисних умовах,

що їх кредитівка дає своїм членам.

**Self Reliance (N. Y.) Federal Credit Union
108 Second Avenue, New York, N. Y. 10003.
Tel. (212) 473-7310.**

SCHOOL OF BANDURA
84-82 164th Street
Jamaica, N. Y. 11432

Микола Гвоздь, диригент Капелі Бандуристів України.

Просимо вибачення, що через недогляд переслано до друкарні нескоректований машинопис.
Щоб перевидати — кошти не дозволяють.

Редактор М. Ч. Д

